

Saku Saku valla leht

Sõnumid

FOOKUSES:

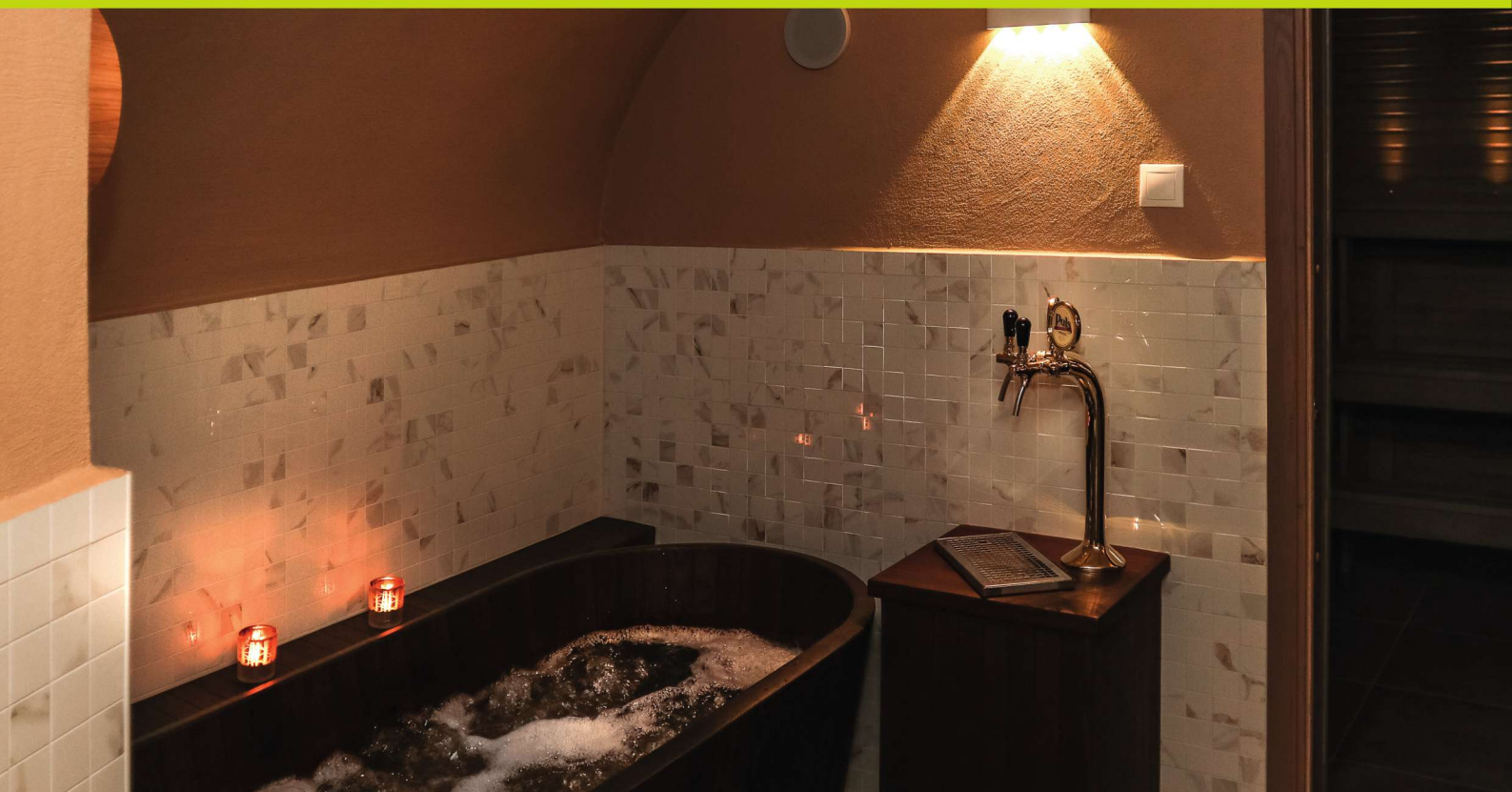
Kuidas vallas õigusrikkumistega lood on?

Politsei ja prokuratuuri esindajad võtavad möödunud aasta kokku. Lk 2-3

Saku mõisas avati Eestis ainulaadne õllespaa

Võimalik on käia saunas, kümmelda õllekomponentidega mullivannis ja juua nii palju õlut, kui tuju on

Saku lastekirjanik Margus Eiche. Lk 16–17

Alates 27. veebruarist muutuvad Samati busside nr 206 ja 219 graafikud

L ja P väljub esimene buss nr 206 senisest tund aega hiljem, Sakust 7.00 ja Tallinnast 7.30. E–N ja P väljub viimane buss senisest pool tundi varem, Tallinnast 22.30 ja Sakust 22.00.

L, P väljub esimene buss nr 219 senisest 45 minutit hiljem, Tallinnasse 7.00 ja Tallinnast 8.00. P väljub viimane buss tund aega varem, Tallinnasse 21.00 ja Tallinnast 22.00.

Hädaabinumber **112**
(kiirabi, pääste, politsei)
Saku valla abitelefoni **1345**
Perearsti nõuandeliin **1220**
Piirkonnapolitseini **612 4686**
Vastuvõtuaeg N 10-12
Noorsoopolitseini **5855 7455**
Volitatud loomaarst **504 1060**

Saku vald korrakaitse pilgu läbi

Saku vallas jäi registreeritud süütegude arv endisele tasemele. 2018. aastal Saku vallas registreeritud 126 kuriteost moodustasid peamise osa isiku- ja varavastased kuriteod.

Isikuvastased kuriteod

Isikuvastastest kuritegudest enamik on seotud lähedaste kehalise väärkohtlemisega. Üldjoontes on lähisuhtevägivalla teadete arv Saku vallas natuke suurenenud, kasvunud on ka nende juhtumite osakaal, kus perevägivalla pealtnägijateks on lapsed. 2019. aastal käivitati Põhja prefektuuris MARAC ehk perevägivalla lahendamise võrgustik, millest loodame abi saada eelkõige keeruliste juhtumitega tegelemisel. Perevägivall on sageli varjatud, seetõttu on väga oluline, et igaüks, kes märkab lähisuhtevägivalda, teavitaks sellest politseid. Ainult sellisel viisil saame aidata neid, kes sageli ennast ise aidata ei saa või ei oska.

Kogukonnas tekitasid meeolehärmi suurt meediakajastust leidnud seksuaalse ahistamisega seotud juhtumid. Tegusid toime pannud isik on välja selgitatud, kinni peetud ning ka süüdi mõistetud.

Vargused

Väikese kahjuga varavastaste väärtegude, näiteks kauplustest varguste ja vara kahjustamiste hulk veidi tõusis. Varguste seas oli kõige rohkem niisuguseid, mil murti eramutesse sisse või varastati trepikodadest ja kaupluste eest lukustamata jalgrattaid. Võrreldes eelneva aastaga kasvas eluruumides toime pandud varguste arv, kuid enamikel juhtudest oli teo toimepanijaks sama isik. Hilissügisel peeti ta kinni, ees ootab kohtumenetlus.

2018. aastal toimunud jalgrattavarguseid analüüsid leidsime, et paljusid neist oleks saanud ära hoida, kui omanikud oleksid ise oma vara kaitsmisesse rohkem panustanud.

Liiklus

Võrreldes 2017. aastaga jäi väärtegude arv samale tasemele: 2018. aastal registreeriti 595 väärtegu, millest enamik olid liiklusrikkumised, neist 200 lubatud sõidukiiruse ületamised. Probleemiks on endiselt ka joobeseisundis mootorsõiduki juhtimine, 2018. aastal tabati Saku valla teedel roolist 68 joobes sõidukijuhti.

Talvisel ajal teevad Männikul ja Kiisal muret autoga jääl sõitjad. Sageli ei arvesta juhid jääoludega ning lõbusõit võib lõppeda väga halvasti. Täna on Männiku karjäärile sõit piiratud füüsiliste tōketega ning varustatud hoiatavate infosiltidega.

Suvel kuumade ilmadega olid Valdeku ja Männiku karjääri ääres parkimisprobleemid. Trapi ja Männiku teel pargiti sõidukeid kinni, eirates peatumis- ja parkimiskeeldu. Seetõttu toimus asjasse puutuvate asutuste-ettevõtete ja kohalike elanike osalusel ümarlaud, kus pakuti välja erinevaid võimalusi, kuidas parkimisprobleemi lahendada ja kohalikke vähem häirida. Paremate lahenduste otsimisega tegeleme jätkuvalt ka sellel aastal.

Probleemina võib välja tuua hommikused liiklusummikud ning liikluseeskirja ja nõuete eiramise koolide ja lasteaedade juures. Neid saab vältida elementaarse liiklusviisakuse, tähelepanelikkuse ja hoolimisega. Politsei on käinud hommikuti koolide juures ning autojuhtidega vestelnud.

Alaealistega seotud süüteod

Alaealiste poolt toime pandud 17 süütegu on peamiselt seotud vargustega ja sõltuvusainete (alkohol, tubakatooted, narkootilised

ained) tarvitamisega. Sagenenud on juhtumite arv, kus alaealine, omamata vastava kategooria mootorsõiduki juhtimise õigust, osaleb liikluses maastikusõiduki (ATV) või rolleriga. Probleemi lahendamiseks on lapsevanematega vesteldud ning koolides liiklusloenguid läbi viidud. Eelmisel aastal rakendati senisest enam taastava õiguse meetmeid: karistamise asemel mõjutati rikkumise toime pannud alaealisi läbi erinevate meetmete nagu kahju hüvitamine, asjakohase kohustuse võtmine, sotsiaalprogrammi läbimine jne. Alaealistega seotud süüteojuhtumite lahendamisel on oluline osa vanematel ja lähedastel. Politseil on koolide ja Saku valla lastekaitsetöötajatega pidev koostöö, riskikäitumisega noorte probleemidele püüame koos paremaid lahendusi leida.

Sakus on hea elada. Turvalisuse tagamiseks on kaasatud abipolitseinikud ja kogukond, inimesed on aktiivsed, hoolivad ja tähelepanelikud ning valmis parema elukeskkonna loomisel kaasa aitama. Politsei teeb kõik endast oleneva, et käesoleva aasta tuleks vallas veel parem. Politsei jätkab turvalisuse ja liiklusohutuse alast ennetustegevust ning kaasab seejuures noorte- ja vabaajakeskused, koolid, lasteaedad, päevakeskuse, abipolitseinikud. Koostöös loome turvalise keskkonna!

Saku valla 2018. aasta õiguskorra ülevaadet aluseks võttes koostas kokkuvõtte uus piirkonnapolitseinik
ENELY MEHO

Saku ja Kiili valla uus piirkonnapolitseinik on Enely Meho

Olen lõpetanud Paikuse Politseikooli ja hiljem omandanud politseilise kõrghariduse Sisekaitseakadeemias. Töötanud olen piirkonnapolitseinikuna 13 aastat. Pärast 2005. aastal kooli lõpetamist asusin tööle Tartusse, mõned aastad hiljem Tallinna, kus olen 11 aastat töötanud praeguses Lääne-Tallinna konstaablajaoskonnas Kristiine linnaosa piirkonnapolitseinikuna.

Saku ja Kiili vallas alustasin tööd 17. jaanuaril 2019. Piirkonnapolitseinikuna on minu kohus selgitada välja turvalisust häirivaid probleeme ning otsida neile lahendusi,

olles vahelülilis kõigi asutuste, ühenduste ja inimeste vahel, kes turvalisusesse panustada soovivad. Loodan saavutada hea sideme ja koostöö kogukonna, koolide ja kohaliku omavalitsusega.

Oma murede ja turvalisust puudutavate ettepanekutega võib alati minu poole pöörduda – üheskoos leiame lahenduse. Koostöös muudame elukeskkonna turvalisemaks!

Minu vastuvõtuaeg Tammemäel Saku operatiivteenuste keskus on neljapäeviti kell 10–12, telefon 612 4686.

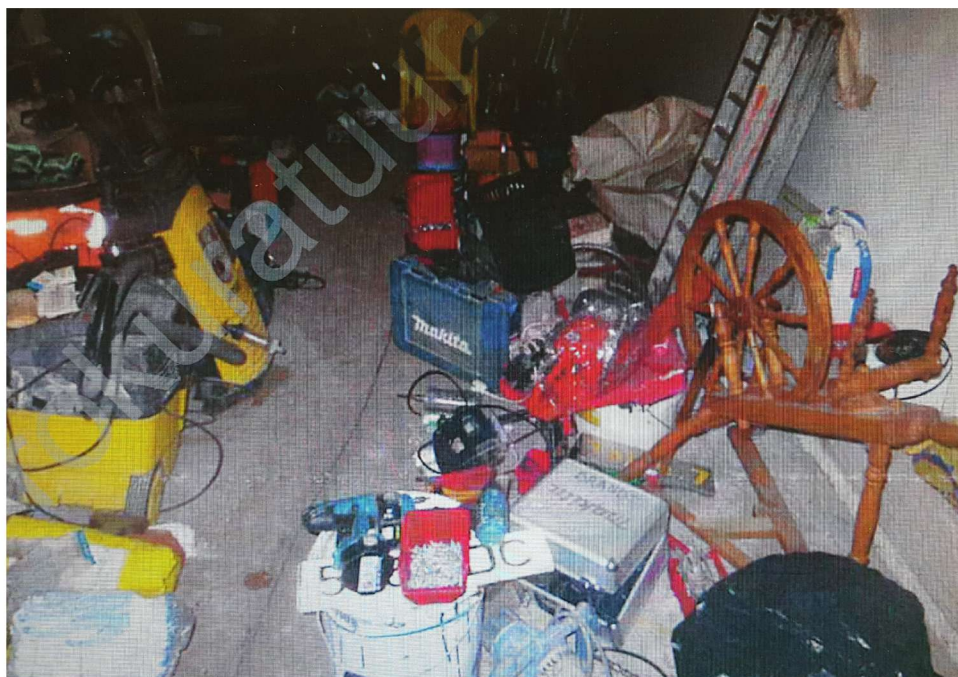
Vägivallatsejad ja vargad on jätkuvalt õiguskaitseasutuste luubi all

2018. aasta on lõppenud ja nagu kõigis valdkondades, on ka õiguskaitsetel aeg vaadata tagasi ja anda hinnang tehtud tööle. Selleks, et kogukondlik töö Lääne-Harju piirkonnas turvalisuse tagamisel oleks võimalikult tõhus ja eesmärgipärane, lepime aasta hakul kokku prioriteedid, mis on prokuratuuri ja politsei erilise ja süvendatud tähelepanu all ning millega tegelemisele rakendatakse rohkem ressursi. See ei tähenda, et teiste kriminaalasjadega ei tegeleta. Küll aga on mõisteta, et turvalisust enim häirivate kuritegude menetlemisele tuleb panustada rohkem aega, kasutada ära kõik võimalused ja vahendid, et kogukonnaliikmete turvatunnet vähendavad valukohad likvideerida või vähemalt minimeerida. 2018. aastal oli Lääne-Harju piirkonnas prioriteediks juhurünnete ja relvadega seotud kuritegusid vähendada, püsivalt vargusi toime panevate isikute tegevust pärssida ja varastatud esemete turustamiskanaleid kahandada.

Võin kinnitada, et Lääne-Harju politsei koostöös kogukondlike prokuröridega on teinud seatud eesmärkide täitmisel tõhusaid jõupingutusi. Kohtueelne menetlus on prioriteetsetes kriminaalasjades olnud kiire ning meie turvalisust ohustavatele inimestele on antud selge signaal - kaaskodanike tervis ja isiklik vara peavad olema kaitstud ja puutumatud ning need, kes seda ei mõista, võivad halvimal juhul mõne aja jooksul vanglas tõsiselt järele mõelda.

Näited kohtuotsuseni jõudnud prioriteetsetest kriminaalasjadest

Sel aastal mõisteti Harju Maakohtu poolt süüdi 1998. aastal sündinud noormees, kes koos kaaslasega oma eakaaslast peksis. Kannatanule tekitati lisaks kergematele tervisekahjustustele ka pikemat raviaega vajanud sarna- ja ülalõualuu murd. Kannatanu igapäevane elu oli pikaks ajaks häiritud, lisaks füüsilistele kannatustele jättis ootamatu rünne sügava jälje tema turvatundele. Mõtlematu, ilmselt hetkeemotsioonidest tingitud tegu tõi noorele, varem kriminaalkorras karistamata mehele kaasa tema elu veel pikka aega negatiivselt mõjutava tulemuse – ta sai kriminaalkorras karistada. Järgneb poolteist aastat katseaega, mille jooksul uue kuriteo toimepanemine võib lõppeda ühiskonnast isoleerimisega. Loomulikult mõistis kohus temalt välja ka 750 eurot sundraha ning menetluskulud. Noormehe karistusandmed kantakse karistusregistrisse ning need kustutatakse sealtes alles kaks aastat pärast katseaja lõppu.

Varastelt kokku ostetud tööriistad, mille päritolu ostja ei kontrollinud.
Foto: Põhja prefektuur

Kehtiv karistus seab noormehele mitmeid piiranguid kasvõi elukutse valikul ja töökohta leidmisel. Osa asutusi on seaduse järgi kohustatud kontrollima tööle kandideeriva inimese tausta, kuid päringu karistusandmete kohta võivad töölepingija kohta teha kõik tööandjad. Sageli tahavad andmeid õiguskäitluse kohta ka välisriigi tööandjad.

2018. aastal mõisteti kohtu poolt süüdi mees, kes ähvardas mustanahalist tudengit, hoides käes löögivalmis nuga. Enne oli mees tarvitanud alkoholi. Toimepandud tegu tõi kaasa tingimisi vangistuse, lisaks rahalised kulutused, kuna mees peab maksma riigile sundraha 750 eurot ja menetluskulud. Selle teo puhul mängis olulist rolli alkohol, mis on paljude vägivaldskuritegude põhjuseks.

Märtsis mõistis Harju Maakohus süüdi mehe, kes seitsmel korral ostis erinevatel isikutel tööriistu, mis, nagu selgus, olid sõidukitest ja soojakutest varastatud. Kohus otsustas, et mees pidi vähemalt möönma, et esemed võivad olla varastatud, ja mõistis talle karistuseks tingimisi vangistuse. Mees tegelebki tööriistade ostu ja müügiga. Kahetsusväärset ei ilmutanud ta piisavat huvi selle vastu, kust müüja on tööriistad saanud, miks on nende hind turuhinnaga võrreldes oluliselt madalam, samuti ei tundnud ta huvi tööriistade ostudokumentide vastu. Nii õnnestus varastel, kes tänaseks on ka kohtu poolt süüdi mõistetud, oma saak probleemideta realiseerida

ja tulu saada. Eelnimetatud juhtum on õpetlik kõigi nende jaoks, kes eelistavad müügikuulutuste vahendusel odavamalt osta. Loomulikult ei võeta vastutusele iga inimene, kes ajalehes või internetis tooteid pakkunud isikult ostnud. Küll aga on mõistlik alati kindlaks teha, et ostetav kaup pole varastatud. Peaks küsima ostetava eseme ostudokumente, võimalusel kontrollima müüja tausta, tuvastama, ega tootelt pole püütud eemaldada identifitseerimist võimaldavaid tunnuseid. Ning peaks hindama müüja välimust ja olekut: kui müüja on ilmsete narkojoobe tunnustega ning pakub hinnalist jalgratast, peaks iga inimese jaoks süttima ohulambike ning ostmise asemel tuleks pigem politseiga ühendust võtta. Olles hooletu, võib ilma jääda nii ostmiseks kulunud rahast kui ka soetatud kaubast.

Need on vaid üksikud näited Lääne-Harju kogukonnapolitsei ja -prokuröride ühise töö tulemustest püstitatud eesmärkide saavutamisel. Töö aga jätkub, vahi alla on võetud mitmed isikud, kes süstemaatiliselt varastasid kauplustest, asutustest ja autodest ning keda kohtumõistmine alles ees ootab.

EVE SOOSTAR
Kogukonnaprokurör

Head vallaelanikud!

Aasta 2018 on tänaseks ajalugu ning uus, 2019. aasta on astunud oma esimesed sammud. Minu jaoks oli lõppenud aasta, esimehe aasta vallajuhina, tegus ja tõine. See aasta õpetas nii mõndagi, pakkus rahulolu ja rõõmu ning – tuleb tunnistada – muutis mõnikord ka murelikuks ja rahulolematuks.

Mul on hea meel, et koostöö volikogu ja komisjonidega on paika loksunud. Et Saku valla hääli uuenenud Harjumaa Omavalitsuste Liidus on võrdne võrdsete seas. Et suhted naabervaldadega on tõised ja head, et positiivselt on arenenud koostöö sõprusvaldade ja -linnadega Soomes, Lätis ja Jaapanis. Tahan tunnistada volikogu liikmeid ning kiita meie meeskonda vallamajas. Ilma oma valdkonna spetsialistide igapäevase tööta jääks nii mõnigi asi kas tegemata või veniks protsess lootusetult pikaks.

Mille üle ma uhkust tunnen?

Tunnen uhkust, et Saku vallas on jätkuvalt hea elada. Me kuulume Tallinna ümbruse „kuldse ringi“, kus elanike arv pidevalt kasvab. Aasta alguse seisuga on Saku valda sisse kirjutatud 10 206 inimest – 342 rohkem, kui aasta eest. Loomulikult toob kasvav elanike hulk vallale täiendavaid kohustusi, aga samas annab ka võimaluse julgelt mõelda ja planeerida. 2018. aastal laekus maksutuludena vallale kokku 11,1 miljonit eurot ehk 12% rohkem kui aasta varem. Iga valda sisse kirjutatud elaniku kohta oli maksutulu 1130 eurot. On seda palju või vähe?

Rõõmu teeb, et meie inimesed tahavad kogukonna elus aktiivselt kaasa lüüa. Näiteks mandoliinifestivali, kohvikute päeva ja Saku laste mitmevõistluse, kuid ka paljude teiste ettevõtmiste peamiseks korraldajateks on meie oma sõbrad ja naabrid.

Nendel üritustel on mõnus ühist küüarnukitunnet kogeda!

Mis mind murelikuks teeb?

Suures plaanis asjad toimivad, aga inimesetega igapäevaselt suheldes või sotsiaalmeedias kirjutatud lugedes selgub, et meil on ka tegevusi või teenuseid, mida saaks teha kiiremini või kvaliteetsemalt. Muret teevad näiteks kustunud tänavavalgustid või lihtsalt pimedad tänavad, mõistlikul ajal hõõveldamata kruusateed, talvel kiiremas korras lumest puhastamata ja libedad teed-tänavad või äpardunud lõunasöögid lasteaias. Arenemis- ja parendamisruumi kindlasti on!

Murelikuks teeb ka see, et rahvaarv küll suureneb, kuid paraku on meie seas piisavalt palju neid, kes erinevatel põhjustel, tihti lihtsalt ükskõiksusest, pole ennast vallaelanikuks registreerinud. Kahjuks näeb aegajalt sotsiaalmeedias just nende inimeste kriitilist häält. Koputan siin kõikide südametunnistusele, sest iga elanik on oluline!

Mida alanud aasta toob?

Alanud on põnev aasta. Mitu suurt projekti on juba töös ja mitu ootab kirjutuslaual. Vallas on valmimas uus gümnaasiumihooone, spordikeskus, Kiisa jäätmepunkt, Saku jäätmejaam, uus tervisekeskus, näitusepaaviljon, sotsiaalmaja. Ehitised on erinevates staadiumites, mõned alles projekteerimise tasandil, aga tööd teeme nende kõigiga.

Kõiki vallaelanikke uued keskustes olevad ehitised ja arendused ei huvita. Mida pakkuda inimestele, kellel pole väikesi lapsi ja kes spordikeskust ei kasuta? Kindlasti on küldes erinevaid muresid, mida mõnikord lihtsalt ei märka. Et arendused ja investeringud jõuaksid keskustest kaugemale, selle

nimel lähiaastatel töötame. Külad peavad saama oma teed korda, talvel ei tohi üksik metsatalu sahata jääda.

Kaasavast eelarvest

Selle aasta eelarve koostamisel otsustasime esmakordselt vallaelanikke kaasata. Möödunud aasta detsembris oli kõikidel võimalus teha ettepanekuid, kuidas 20 000 eurot parimal võimalikul moel kasutada. Laekus 23 ettepanekut, millest nõuetele vastavaks tunnistati 11. Nüüd on paari järgmise nädala jooksul aeg anda oma hääli neist kõige põnevama eest! Valiku leiame Saku Sõnumitest ja valla kodulehelt. Enim hääli saanud ettepaneku teeme 2019. aasta jooksul teoks. Kaasavast eelarvest aga kujundame toredate traditsioonidega.

Head vallaelanikud, soovin, et meil kõigil jätkuvalt alanud aastal julget mõttelendu ja innukust värsked ideed teoks teha! Koos saame üle igast mäest!

MARTI REHEMAA
Vallavanem

3. märtsil toimuvad Riigikogu valimised. Kas Sinu elukoha andmed on õiged?

Riigikogu valimistel saavad oma hääle anda kõik vähemalt 18-aastased teovõimelised isikud. Hääletamiseks peab aga isik olema kantud valijate nimekirja, mis tähendab, et tal peab olema rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadress. Valijate nimekirjad koostatakse 1. veebruari seisuga, elukoha ja viibimiskoha aadressiandmetes pärast nimetatud kuupäeva tehtud muudatusi arvesse ei võeta.

Juhime tähelepanu, et 1. jaanuarist hakkas kehtima uus rahvastikuregistri seadus, mis muutis alates 2. jaanuarist kehtetuks kõigi üksnes Saku valla täpsusega registreeritud elanike elukohaandmed. Muudatus

puudutab eelkõige inimesi, kes pärast kolimist ei ole oma andmeid uuendanud ja kelle puhul eelmise korteri või maja omanik on palunud nad enda elupinnalt välja registreerida.

On hea meel tõdeda, et suur osa inimesi on oma elukoha andmed uuendanud, kuid rahvastikuregistri andmetel oli 2. jaanuari seisuga siiski 66 isikut, keda nimetatud muudatus puudutab ja kelle Saku valla täpsusega elukoht on muudetud kehtetuks. Samuti puudutab muudatus Saku vallas elavaid inimesi, kelle aadress oli enne uue seaduse jõustumist mõne teise omavalitsuse täpsusega ja kes aasta lõpus oma elukoha

andmeid ei uuendanud. Oluline on aga ka see, et elukoharegistreeing ei mõjuta ainult valimistel osalemist, vaid annab ka õiguse saada riigi ja kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid avalikke teenuseid, nt lasteaiakohta, sotsiaaltoetusi, juhiluba taotleda-pikendada.

Seega on oluline oma elukoha andmed üle kontrollida ja kui selgub, et registris aadress puudub, esitada esimesel võimalusel elukohateade. Elukoha andmeid saab kontrollida ja elukohateade esitada kirjaliselt Saku Vallavalitsuses või elektrooniliselt portaalis www.eesti.ee.

SIIRI RAAGMETS, vallasekretär

Majandusteenistuse juht Peep Pukk

Olen sündinud 1965. aastal ja enamuse tööealisest eluperioodist olen ametis avalikus sektoris majandushalduse valdkonnas. Valdav osa tööülesannetest on mulle seetõttu tuttavad, kuid läbi omavalitsuse prisma võetuna sisaldavad uusi tahke, mis annavad muidu harjumuseks saanud tegevustele uue kuue. Protssid riigiasutuses ja omavalitsuses on erinevad, aga see teebki tööd ja toimetamised huvitavamaks.

Olen pärit Tallinnast, kuid viimased 20 aastat elanud Keilas. Põhilised tegevused, huvid ja töökohad on mul seni olnud seotud Tallinnaga. Täiesti uus ja meeldiv on kogemus käia tööl Saku – kodule nii lähedal. Aastatepikkune igapäevane sõit linna tundub tagasi vaadates mõtetu ressursikuluna.

Saku vald on seni olnud minu jaoks avastamata piirkond, olen külasthanud

vaid Männiku karjääris paiknevaid atraktioone ja lasketiiru. Saku vald on üllatav ja selle tunnuslause „Läbi rohelise akna“ tabav. Läbisõitjale pole selle tegelik sisu ja väärtused nähtavad – need on lihtsalt rohelusse peitunud. Üllatav on ka valla tugev ja koostöövõimeline elanikkond ning selle esindajad – külaseltsid ja teised ühendused. Tuntav on, et kõik ajavad ühte asja. Tahan heaolu kasvu oma panuse anda. Vald on võtnud endale lähiajal suured eesmärgid just ehitusvaldkonnas. Nüüd on vaja kõik ette valmistada ja ladusalt toimima saada. Teha on siin palju ning põnevust ja huvitavaid väljakutseid jagub.

Minu hobideks on eelkõige sport ja matkamine. Võrkpalli mängin juba keskkoolist saadik. Sellele vahelduseks, kui aega jagub, ka lauatennist. Nädalavahetustel püüan sõita loodusesse.

Meeldiv on tõdeda, et Saku vald on püüdnud sporti ja tervislikku liikumisse järjest enam. Minu esimeseks ja tõsisemaks väljakutseks ongi uue spordihoone ehitus, see peaks valmima veel käesoleva aasta lõpuks.

Detailplaneeringud

07.01.2019 toimus Saku Vallavalitsuse hoones (Teaduse 13, Saku alevik) **Üksnurme küla Haavasalu tee 4** maaüksuse detailplaneeringu avalik arutelu. Avaliku väljapaneku ajal esitasid kaks isikut detailplaneeringule vastuväiteid ja ettepanekuid. Avaliku arutelu tulemusena lepiti kokku, et huvitatud isik tellib kraavi sulgemiseks hetkeolukorda arvestava eksperthinnangu ning annab Saku vallale teada transportimise võõrandamise või kasutamise tingimustest.

Alates **06.02.2019 kuni 20.02.2019** on tööaegadel Saku Vallavalitsuse hoones (Teaduse 13, Saku alevik) 2. korruse stendil ning Saku valla kodulehel (http://www.sakuvald.ee/detplaneeringute_avalikust) avalikul väljapanekul Saku valla **Juuliku küla**

Murumäe tee 14 kinnistu (katastritunnus: 71801:004:0020) detailplaneering (edaspidi DP). DP ala asub Juuliku külas Murumäe põik ning Murumäe tänava vahelisel alal, selle moodustab Murumäe tee 14 kinnistu. Planeeritava ala suurus on ca 1806 m². DP lahendusega muudetakse olemasolevat ehitusõigust, suurendatakse hoonestusala ning ehitisealust pinda 180 m²-lt 270 m²-ni. Lisaks lubatakse 2 asemel rajada kuni 3 abihoonet. Üksikelamu suurim lubatud kõrgus on 9 m ja kuni 2 korrust ning abihoonetel 5 m ja kuni 1 korrus. DP on kooskõlas Saku valla üldplaneeringuga. DP elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähiümbruse majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskeskkonnale. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada DP kohta arvamust.

Uuel aastal uut moodi

Aastavahetuse paiku anname terve rea lubadusi – kes mõttes iseendale, kes kõva häälega. Et mida me uuel aastal teeme. No ikka nii, et olen tubli, töötan või õpin rohkem, pühendan rohkem aega lähedastele, käitun meeldivalt ja olen kaasinimeste vastu kena, hoian kodu korras. Ja muidugi spordin usinalt või siis vähemalt liigun veidi rohkem. Mina mõtlesin, et hakkam 200 meetri kaugusel asuvas kaupluses lõunasööki ostmas käima jala, mitte autoga. Lisaks teen midagi, mis juba pikka aega tegemata – pühin kõik mitu tuhat riulites olevat raamatut tolmust puhtaks ja sätin mingi uue süsteemi järgi paika. Koristan maakodu pööningu ära. Avan garderoobis palju aastaid seisnud kasti ja uurin, mis seal küll olla võiks – äkki midagi väärtuslikku. Ja nii edasi ja veel ja veel.

Veelgi enam on asju, mida me uuel aastal kindlasti ei tee. Ei ole laisk ega lohakas, ei lükka asju edasi, ei tujutse, ei kakle ega karju. Kindlasti ei raiska mõttetult raha ega osta kokku asju, mida vaja ei lähe või mis enne tarvitamist rikked jõeavad. Ei söö – ei magusat ega rasvast ega ... Parem, kui suurt üldse ei söö. Peekonist mitte ei mõtle, kreemikoogist hoopiski mitte. Ei joo – ei suhkruga Coca-Colat ega teisi magusaid karastusjooke, ei liialda kohviga. Alkoholi mitte ei puutugi – parem mitte.

Uus aasta pole enam kuigi uus, on juba päris kaua kestnud. Eks mõned lubadused peaks ka juba täidetud olema. Aga – lõuna ajal on kiire ja auto käe-jala ulatuses. Ja kui üks kord kõnnitud ja seejuures veidi ära väsitud, võib ju järgmisel korral ometigi masinaga minna. Ja peekon maitseb mõnusalt. Ja mõnikord on lihtsalt nii keeruline aeg, et viies-kuues kohvitass saab nagu iseenesest ära joodud. Ja kuidagi märkamatult kipub toit külmkapis vanaks minema – ei saa ju nii vähe ka osta.

Aga – garderoobis seisnud kast sai lahti võetud. Paraku seal suurt varandust ei olnud, olid hoopis ülikooli ajal kokku ostetud käterätikud ja käsitöövahendid (kaasavara!), kõik koledasti kollakaks tõmbunud. Need sai ära visatud. Ilma eelnevalt plaani võtmata.

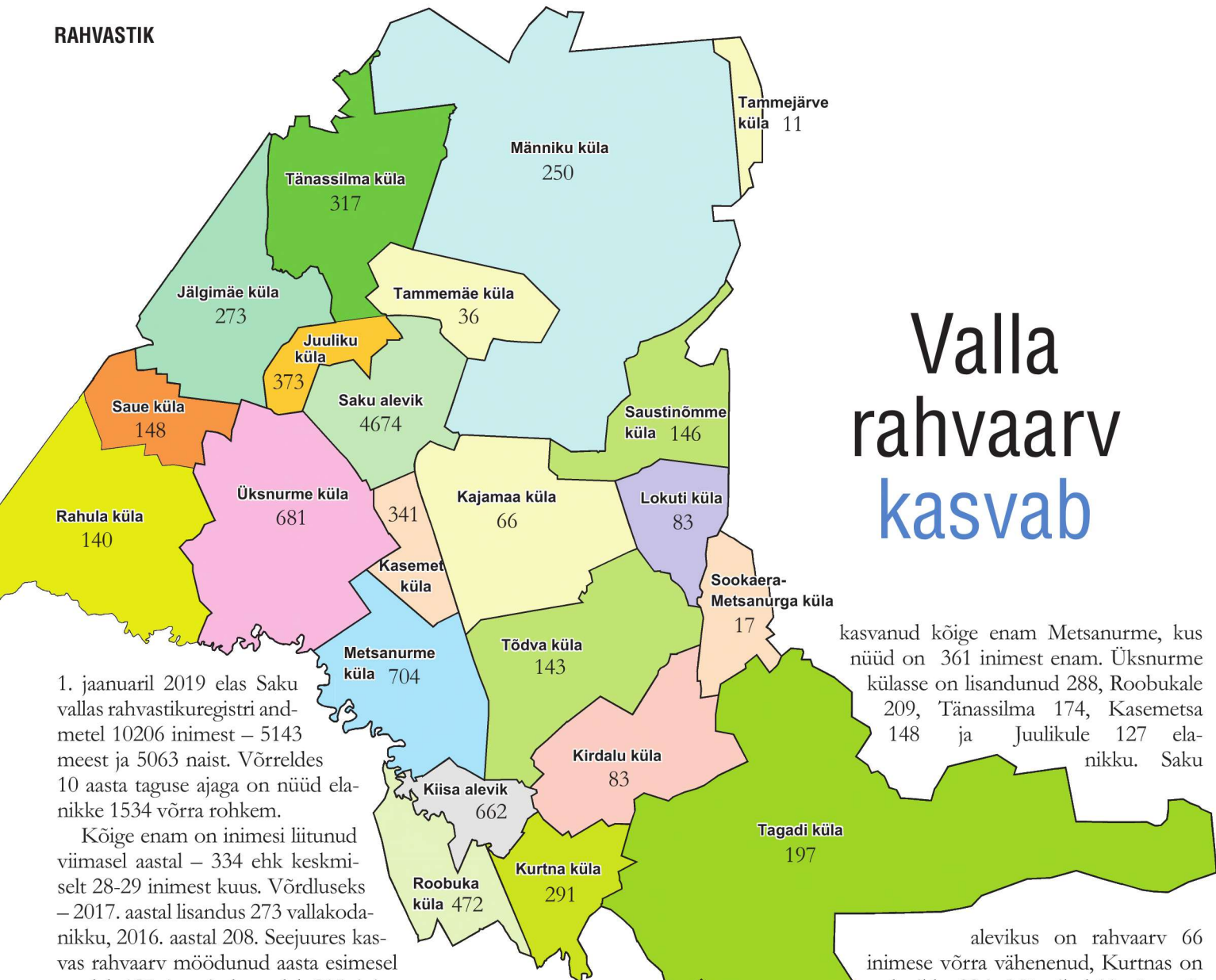
INNA MIKLI

Sotsiaalhoolekandeteenistus tänab

Saku vallavalitsuse sotsiaalhoolekandeteenistus tänab kõiki toredaid vallakodanikke ja organisatsioone, kes aitasid täita vähekindlustatud perede laste kingikotte ja katta jõululauda.

Aitäh Urve Kaljole soojade sokkide eest! Suur tänu MTÜ-le Tugi ja Tegu, Saku Lõviklubile, Saku Valla Noortekeskusele ja kõigile teistele toredatele päkapikkudele.

Valla rahvaarv kasvab

1. jaanuaril 2019 elas Saku vallas rahvastikuregistri andmetel 10206 inimest – 5143 meest ja 5063 naist. Võrreldes 10 aasta taguse ajaga on nüüd elanikke 1534 võrra rohkem.

Kõige enam on inimesi liitunud viimasel aastal – 334 ehk keskmiselt 28-29 inimest kuus. Võrdluseks – 2017. aastal lisandus 273 vallakodanikku, 2016. aastal 208. Seejuures kasvab rahvaarv möödunud aasta esimesel poolel 127 ja teisel poolel 215 inimese võrra. Kõige enam lisandus elanikke novembris – 63, väga edukad olid ka august ja mai, mil rahvaarv kasvas vastavalt 50 ja 47 inimese võrra.

Valla suurim asula on endiselt Saku alevik, kus elanikke oli aasta esimesel päeval 4674 (2273 meest ja 2401 naist). Järgnevad Metsanurme 704 (372/332), Üksnurme 681 (372/309), Kiisa 662 (322/340), Roobuka 472 (246/226), Juuliku 373 (191/182), Kasemetsa 341 (167/174) ja Tännassilma 317 (173/144) elanikuga. Kõige väiksem on 11 (5/6) elanikuga Tammejärve küla, Sookaera-Metsanurga külas on 17 (7/10), Tammemäel 36 (21/15), Kajamaal 66 (40/26), Kirdalus ja Lokutil kummaski 83 (vastavalt 45/38 ja 36/47) inimest. Rahulas on 140 (73/67), Tõdval 143 (66/77), Saustinõmmes 146 (79/67), Saue külas 148 (79/69), Tagadil 197 (98/99), Männikul 250 (131/119), Jälgimäel 273 (138/135) ja Kurtnas 291 (141/150) elanikku.

Kõige rohkem elab vallas 2010. aastal sündinud ehk möödunud aastal 8. sünnipäeva tähistanud poisse-tüdrukuid – 205

(102/103). 2008 sündinuid on 194 (103/91) ja 2009 sündinuid 193 (107/86). Täiskasvanute seas on kõige enam neid, kes said möödunud aastal 43aastaseks – 192. 1979. aastal sündinuid (said 39) on 191 ja 1981. aastal sündinuid (37) on 190.

Möödunud aasta jooksul sündinud lapsi on valda registreeritud 141, nende hulgas on 84 väikest poissi ja 57 pisikest tüdrukut. Alaealisi ehk neid, kes said 2018. aastal 0–17aastaseks, on kokku 2833, nende hulgas noormehi 1533 ja tütarlapsi 1300. Kui kõikide vallaelanike hulgas on mehi 80 võrra rohkem kui naisi, siis alaealiste hulgas on meespoole esindus veelgi suurem – noormehi on 233 võrra rohkem.

80aastaseid ja vanemaid vallaelanikke on kokku 339, nende hulgas on 93 meest ja 246 naist. 80–89aastaseid on nende seas 271 (78/193), 90–99aastaseid 67 (15/52). Üks Saku naine tähistas möödunud aastal 102. sünnipäeva. Valla vanim mees on 96-aastane ja elab Metsanurme külas.

10 aasta taguse ajaga võrreldes on

kasvanud kõige enam Metsanurme, kus nüüd on 361 inimest enam. Üksnurme külasse on lisandunud 288, Roobukale 209, Tännassilma 174, Kasemetsa 148 ja Juulikule 127 elanikku. Saku

alevikus on rahvaarv 66 inimese võrra vähenenud, Kurtnas on elanikke 33 ja Männikul 11 võrra vähem. Muutunud on proportsioonid: kui varem olid väikesed külad ja kaks alevikku, suur Saku ja küladest suurem Kiisa, siis tänaseks on Kiisa rahvaarvult alles neljas asula.

Viimase aastaga on vahepeal kahanev Saku taas kasvama hakanud – 2018. aastal on alevikku lisandunud 125 uut elanikku. Aastaga on palju kasvanud veel Metsanurme (+56), Üksnurme (+48), Roobuka (+42), Saustinõmme (+26) ja Kasemetsa (+25). Veidi väiksemaks on jäänud Tagadi (–5) ning Kajamaa ja Tammejärve (mõlemad –4).

Valla täpsusega registreeritud ehk konkreetse aadressita elanikke oli 2019. aasta 1. jaanuaril 98. Niisuguste inimeste arv on 10 aasta jooksul küll kasvanud (+26), kuid viimasel aastal vähenes nende hulk 38 võrra. Seoses seadusemuudatusega kaotas 2. jaanuaril neist 81 (66 eestlast ja 15 välismaalast) elukoharegistreeringu ning see, kas või kuhu nad end registreerivad, selgub aja jooksul.

INNA MIKLI

Toeta oma metsa! Tugisüsteem erametsaomanikule

Saku vallas on metsamaad kokku 8676 hektaril, see on 50% omavalitsuse pindalast. Metsamaast umbes pool (49%) on erametsaomanike kätes ja hallata.

Erametsaomanikke on Eestis kokku üle 100 000. Suur osa nendest elab oma metsast kaugel ning selle seisukorrale igapäevaselt ei mõtle. Riik on aga aastaid panustanud tugisüsteemi arendamisse, et metsaomaniku jaoks metsaotsuste tegemine ja oma metsa eest hoolitsemine lihtsamaks teha.

Metsaomanikel on võimalik erinevate metsakasvatustööde tegemiseks Erametsakeskusest toetust küsida. Toetatakse näiteks noore metsa hooldamist ja metsakahjustuste ennetamist (toetusvoor juba 5.–25. veebruaril!), metsa uuendamist, metsamaaparandustööd. Erametsakeskusest saab küsida ka hüvitist looduskaitse piirangute eest Natura 2000 alal või sihtkaitsevööndis asuval erametsamaal.

Kõige olulisem metsatöö

Kõige olulisem töö, millega määratakse noore metsa tulevik, on hooldamine. Hooldatud metsas on alles jäänud puudel paremad tingimused kasvamiseks. Just praegu on töö planeerimiseks aeg eriti soodne, sest heade kütte- ja paberipuidu hindade tõttu on võimalik raieist mõningat tulu teenida. Teiseks on praegu veel võimalik kuni 30aastase metsa hooldamiseks toetust küsida. Tänaased maaelu arengukavas kokku lepitud toetusmeetmed lõpevad 2020. aastaks. Kas ja kui palju järgmisel

perioodil Euroopa Liidu vahenditest metsakasvatust toetatakse, ei tea veel keegi.

Abi metsaühistust

Kui omanikul oma metsas tegutsedes ja töid planeerides teadmistest ja ajast puudu jääb, tulevad appi kohalike metsaomanike endi poolt loodud metsaühistused, kelle juures tegutsevad ka sõltumatut nõuannet pakkuvad kutselised metsakonsulendid.

Tavaliselt mittetulundusühingutena tegutsevates metsaomanike ühendustes on olemas metsatööde planeerimiseks ja teostamiseks vajalikud teadmised ja kontaktid. Metsaomanik saab metsaühistust endale vajaliku info ja juhiseid oma metsa eest hoolitsemiseks, samuti saab seal taotleda erinevaid metsandustoetusi. Kui metsaomanikul puudub soov oma metsaga tegeleda, korraldavad metsaühistu spetsialistid kõik vajalikud tööd omaniku eest ise ära.

Ühistud on järjepidevalt tõstnud metsaomanikele pakutavate teenuste hulka ja kvaliteeti. Selle tunnustajaks on ka stabiilselt kasvav metsaühistuga liitunud metsaomanike arv, mis ületab juba 13 tuhandet.

Kõigi metsatoetuste taotlemise tingimustega saab tutvuda aadressil eramets.ee/toetused. Harjumaal tegutsevate metsaühistute kohta saab lisainfot erametsaportaalist aadressil www.eramets.ee/harjumaa-metsaühistud.

Toeta oma metsa!
SA Erametsakeskus, www.eramets.ee

Ohvriabi telefon 116 006

Aasta alguses käivitunud Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi kriisitefon 116 006 annab kiiret abi inimestele, kes on langenud süüte, hooletuse või halva kohtlemise ohvriks või on kogunud füüsilist, vaimset, majanduslikku või seksuaalset vägivalda. Teenus on helistajale tasuta ning abi on tagatud ööpäevaringselt.

„Tihti ei pöördu inimesed pärast vägivalda või muud halba kohtlemist abi saamiseks politsei poole või ei mõista, et see, kuidas nendega käitatakse, on vale või keelatud. Sellistel juhtudel aitabki ohvriabi kriisitefon, kus ohver ära kuulatakse ja nõu antakse, kust saada abi,“ ütles sotsiaalkindlustusameti ohvriabi- ja ennetusteenuste osakonna kriisiabi teenuse juht Mari Tikerpuu.

Ohvriabi kriisitefonile helistaja võib soovi korral jääda anonüümseks. Abi osutatakse eesti, vene ja inglise keeles. Ööpäevaringselt ja kolmes keeles saab nõu ja abi ka lehelt palunabi.ee.

„Ööpäevaringne kriisinõustamine telefoni ja veebi teel aitab kindlasti enamatel ohvritel abini jõuda. Eelkõige prognoosime, et ohvriabi kriisitefonist võib rohkem abi olla perevägivalda ohvritele. Näiteks saavad kannatanud politseipatrulli juuresolekul või pärast lahkumist võtta ühendust kriisitefoniga, et saada esmast nõu ja leppida kokku kohtumine ohvriabitöötaja juures,“ ütles Tikerpuu.

KAILI UUSMAA
Sotsiaalkindlustusameti
kommunikatsioonijuht

Uus tehnovõrkude talumistasude seadus

1. jaanuaril lõpeb aastaid kestnud olukord, kus tehnovõrkude talumistasud olid seadusega määramata. Talumistasu makstakse tehnorajatise kaitsevööndi ulatuses ja selle iga-aastane suurus on 7,5% maa maksustamishinnast. Talumistasud tõusevad küll kordades, kuid kahjuks ei vasta need siiski maaomanike ootustele. Tasu katab eelkõige kaitsevööndis tasutavat maamaksu ja pakub mõningast lisahüvitist maakasutuse eest. Omanikul on õigus nõuda ka kulude hüvitamist, mida ta peab kaitsevööndis kandma (näiteks asulates heakorraldused). Kui tehnovõrgu rajatis (alajaam, sidepaigaldis) paikneb hoones, siis uudsena peab siin omanikule maksma vastava hooneosa kasutamise harilikku tasu (turuhinda).

Talumistasu makstakse omanikule, kes on kinnistusraamatusse kantud 1. jaanuari

seisuga ja kes esitas taotluse hiljemalt 1. mail. Tasu makstakse välja 30. septembriks. Selleks peab esitama avalduse võrguettevõtjale, kes on kohustatud vastava vormi avalikustama kodulehel. Kortermajade puhul võib avalduse esitada ka korteriühistu. Kui avaldus on esitatud enne seaduse jõustumist, ei pea seda uuesti esitama, kuid see võib olla vajalik, sest avalduses tuleb näidata, kas tehnorajatis võimaldab kaitsevööndis maa sihtotstarbelist kasutamist või on see piiratud. Esimesel juhul väheneb talumistasu poole võrra. Varasemate avalduste puhul kehtib vaikumisi eeldus, et maad saab sihtotstarbeliselt kasutada.

Talumistasu ei maksta, kui selle suurus jääb kinnistu kohta alla 1 euro. Talumistasu makstakse üldjuhul metsa- ja põllumaa sihtotstarbega (maatulundusmaa) kinnistute

puhul, muu sihtotstarbega kinnistute puhul vaid juhul, kui maal asub elektri või gaasi põhivõrk. Talumistasu kohaldub nii enne maa kinnistusraamatusse kandmist kinnisasjadele rajatud tehnovõrkudele kui ka nendele, mis on ehitatud notariaalse servituudilepingu alusel ja kus pole muud tasu kokku lepitud. Ka tulevikus võib servituudi seadmisel leppida kokku teistsuguses tasus, kui seaduses. Tuleb mees pidada, et talumistasust vaid 1/3 on tulumaksuvaba.

Maa-ameti geoportaalis aadressil <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Teenused/Talumistasu-kalkulaator-p635.html> on talumistasude kalkulaator. Sisesta sinna oma kinnistu nimi ja vaata andmeid.
PRIIDU PÄRNA
Eesti Omanike Keskliidu esimees

Saku vald on alustanud arengukava uuendamist – oodatakse vallaelanike ettepanekuid

Järgmiste aastate jooksul on oodata mitmeid muutusi, mis kindlasti ka Saku elanike elu mõjutavad. On tõenäoline, et realiseerub Rail Balticu projekt, mis ühest küljest parandab Eesti ühendusi muu Euroopaga, kuid samas poolitab Saku valla territooriumi, avaldades seega mõju inimeste igapäevasele liikumisele.

Lõppemas on Euroopa Liidu struktuurivahendite periood 2014–2020 ja ette valmistamisel uus. Pole veel teada, mida see endaga kaasa toob, kuid võib oletada, et vähem raha saavad nn betooniprojektid ja suuremat rõhku pannakse keskkonnale, infotehnoloogiale ning teadus- ja arendustegevusele. Kuivõrd Eesti elatustase on kasvanud, võib eeldada toetuste üldise mahu mõningast vähenemist.

Juba on muutunud ärimudelid ja töö olemus. Suureneb keskklassi kuuluvate inimeste arv, mis omakorda toob kaasa tarbimise kasvu. Tarbijad on aga senisest informeeritumad ja kõrgemate nõudmistega, eeldavad isiklikku lähenemist, väärtustavad keskkonnasäästu, kohalikke tooteid ja tervislikkust. Uued ärimudelid, näiteks jagamismajandus, võimaldavad neid soovide täita ja seavad tavapärased lähenemised löögi alla. Suureneb automatiseeritus, mis omakorda mõjutab oluliselt tööturgu. Harjumaal on ettevõtlusaktiivsus küll järjepanu kasvanud, kuid paraku ei ole see kajastunud lisandväärtuse ega SKP arvestuses, mille poolest jääda jätkuvalt põhjanaabritele alla.

Seni on rahvusvaheline ränne Eestist vähe mõjutanud, kuid see ei pruugi tulevikus nii jääda. Kliimamuutusest on saamas

peamine tõukefaktor, erinevate hinnangute kohaselt ulatub kliimapõgenike arv 2050. aastaks 25 miljonist 1 miljardini. On selge, et selles valguses muutub ka Eesti rahvuslik koosseis, puudutades seejuures mitte ainult pealinna, vaid ka muid piirkondi.

Eesti rahvastik tervikuna väheneb ja vananeb. Harjumaa on võrreldes muu Eestiga heas olukorras, sest prognoosikohaselt väheneb elanikkond vähe (umbes 4%, muudes maakondades umbes 20–30%). Tuleb tõdeda, et kasvuperiood on möödunud 20 aasta jooksul mitmekordistus. Praegu võib eeldada mõõdukat kasvu 2–3% aastas. Samuti tuleb märkida, et vanuseline koosseis muutub – oluliselt suureneb vanemaalase elanikkonna osatähtsus ning see suurendab nõudlust mitmesuguste teenuste järgi.

Nende ja veel mitmete teiste väljakutsetega tegelemine ei ole pelgalt rahvusvaheliste institutsioonide ja riigi tasandi küsimus. Ka kohalikel omavalitsustel on siin oluline roll – pakkuda ootustele vastavaid esmatasandi avalikke teenuseid, kujundada elu- ja ettevõtluskeskkonda jpm. Oluline roll on arengukaval, kus lepitakse kokku eesmärgid ja tegevused nende saavutamiseks. Arengukava on kogukondlik kokkulepe sellest, mida tehakse ja mida mitte. Ei ole võimalik kujundada teenuseid ja elukeskkonda, kui selgeks on tegemata, mida tegelikult tahetakse ja milline peaks olema omavalitsus tulevikus.

Praegu kehtiv arengukava on vastu võetud möödunud aasta lõpus. Vallavolikogu ja -valitsus on aga leidnud, et lisaks olukorra

kirjeldustele ja tegevuskava uuendamisele on tarvis üle vaadata ka strateegia – visioon, eesmärgid ning mõõdikud, et vastata paremini inimeste vajadustele muutuvast maailmas. Seetõttu otsustatigi alustada arengukava põhimõttelist uuendamist ja kaasata võimalikult lai ring huvigruppe, et leppida kokku selles, milliseks Saku valda aastaks 2035+ kujundada.

Arengukava eelnõu valmib maikuu lõpuks, seejärel toimub selle esimene lugemine volikogus. Enne vastuvõtmist septembris toimub seadusekohane avalikustamine. Selleks aga, et arengukava kajastaks võimalikult palju kogukonna soovide ja unistusi, on kavandatud mitmeid võimalusi.

Perioodil 14. jaanuarist 10. veebruarini viiakse läbi lühike küsitlus, millele oodatakse vastama kõiki elanikke. Küsitlus on kättesaadav nii veebis (link Saku valla kodulehelt) kui ka paberikandjal käesoleva lehe vahel. 20. veebruaril toimub Saku valla strateegiapäev, kuhu on oodatud nii vallavalitsuse kui ka kogukondade esindajad, selle eesmärgiks on esialgse tulevikupildi kujundamine. Kõik arengukava koostamisega seonduvad materjalid on kättesaadavad Saku valla kodulehel.

Arengukava ei ole pelgalt vormitüüp, kuigi mõnikord nii arvatakse. Seetõttu loodan, et vallaelanikud peavad oluliseks selle koostamisel kaasa rääkida, et kujundada (või säilitada) Saku vald oma soovide kohaselt.

JAAN URB

OÜ Cumulus Consulting konsultant

Projekti- ja tegevustoetuste esitamise tähtaeg on 1. veebruaril

1. veebruar on mittetulundusliku tegevuse projekti- ja tegevustoetuse taotluste esitamise tähtaeg.

Projektitoetust saavad taotleda Saku vallas tegutsevad mittetulundusühingud, seltsingud, sihtasutused ja üksikisikud.

Projekti tegevused peavad olema suunatud Saku valla elanike elukeskkonna, turvalisuse, keskkonnakaitse, spordi, noorsootöö, kultuuri, hariduse, sotsiaaltöö, tervise ja külaliikumise edendamiseks.

Tegevustoetust saavad taotleda Saku vallas tegutsevad mittetulundusühingud, kellele põhikirjaliseks eesmärgiks on aleviku

või külaliikumise arendamine ning Saku Vallavolikogu otsuse põhjal spordiklubi Saku Sporting, Saku Korvpalliklubi, Tantsuklubi Danceland ning ühendused seltsing Kiisa-Kurtna-Tagadi-Roobuka pensionäride ühendus, seltsing Kajamaa piirkonna külade pensionäride ühendus Meelespea, seltsing Saku pensionäride ühendus Elukaar, MTÜ Saku Diabeetikute Selts, MTÜ Saku valla Invaühing ja Saku Valla Lasterikaste Perede Ühendus.

Toetuse andmise kord ja taotlusvormid on muutunud ning asuvad valla kodulehel <https://www.sakuvald.ee/>

asjaajamisjuhised-ja-blanketid

Taotlus tuleb esitada vastaval vormil, allkirjastatult ja tähtaegselt kas:

- 1) valla e-postile saku@sakuvald.ee;
- 2) tuua käsipostiga valla kantseleisse aadressile Teaduse 13, Saku või
- 3) saata postiga aadressile Saku Vallavalitsus, Teaduse 13, Saku vald 75501, Harjumaa

Info e-postil helemall.kink@sakuvald.ee või telefonil 671 2405.

HELE-MALL KINK
arendusspetsialist

Vali oma lemmik kaasava eelarve ettepanekute hulgast!

Detsembris tehti 23 kaasava eelarve ettepanekut, millest vallavalitsuse komisjon saatis hääletusele 11. Ülejäänud ettepanekud on kas elluviimisel, ei mahu ette nähtud 20 000 euro piiresse või neid ei ole võimalik avalikku ruumi rajada. Hääletuselt välja jäänud ettepanekud ei ole tühja läinud, vaid need on vallavalitsusele infoks, millest rahvas puudust tunneb.

Hääletusele lähevad järgmised ettepanekud, millele saab oma hääle anda valla kodulehel www.sakuvald.ee.

Joogivee purskkaev mõisa või staadioni juurde – Sakus võiks olla üks purskkaev, mis oleks ühtlasi ka joogivee punkt ja koht, kus võimalik käsi pesta.

Tõdva küla lauatenniseplats – Tõdva külla võiks rajada betoonalusel lauatenniseplatsi, et külarahval oleks juures üks värskes õhus ajaveetmise võimalus.

Jõulutuled ja -kaunistused Sakku – jõulua ajal võiks Saku olla senisest valgem. Kaunistada võiks Rimi ja Konsumi vahelise ala või terve tee koolimaja juurest Selverini.

Sakura (kirsiois) – Sakku Vääna jõe kallastele raudteesilla ümbrusesse võiks rajada kirsiaia, jõega ristuvale kergliiklusteele

vanale raudteetammile kirsiallee, kokku 70–80 puud. Nii saaks korda mõisapargi külje all olev jäätmaa ja tuleks juurde üks turismiobjekt.

Kahe jalakäijate silla renoveerimine Sakus – kaks Kalda tee piirkonnas asuvat Vääna jõe silda vajaksid nii praktilises kui ka esteetilisest mõttes uuendamist: sillad võiksid saada uued kõrgemad käsipuud ning teekatte, mis ei oleks talvel nii libe.

Aitame Tõdva vabatahtlikud katuse alla! – Tõdva vabatahtlikel päästjatel on küll kustutusautod ja autodel garaaž, kuid päästjail endil pole ruumi, kus valves olla. Päästjad vajavad Tõdvale soojakut.

Kurtna küla mänguväljaku täiendamine – küla keskel asuvad 40 aastat tagasi rajatud laste mänguväljakut uuendati viimati 15 aasta eest. Et lastel oleks ohutu ja lõbus mängida, on aeg kaks aegunud atraktsiooni eemaldada ning rajada kaalukiik, ronila, mängumaja ja vedrukiik.

Kurtna seiklusrada – Kurtna-Tagadi terviseraja Kurtna kooli poolsesse otsa võiks rajada madalseiklusraja, nagu on Sakus või Ääsmäel. See mitmekesistaks õpilaste liikumisvõimalusi õuevahetundide

ajal ja tekiks koht, kus pered saaksid aktiivselt aega veeta.

Varjualused Kiisa taluturule – Kiisa keskel asuvast kauplemiskohast on saamas korralik turuplats: ala laiendatakse, pind kaetakse asfaldiga, joonitakse maha parkimisala, rajatakse valgustus. Kaasavast eelarvest võiks rajada kauplajatele-ostjatele katusega müügipinnad.

Kiisa rulapark – Kiisal vabaajakeskuse taga või palliplatsil võiks olla korralik skate-park, et noored ei peaks trikke tegema vabaajakeskuse taga puidust platvormil, parklas ja äärekividel.

Saku rattapark – Sakus raudtee äärde jääva suusamäe ümbruses võiks olla üks korralik looduslike ja kunstlike rajaelementidega rattapark, kus saaks arendada rattasõiduosavust. Kaasavast eelarvest saaks välja ehitada pargi lastele ja algajatele mõeldud etapi, kus oleks maastikurattarada pinnasest ja puitmaterjalist ehitatud rajavormidega (viraažid, künkad, tehistikustused, purded).

VICTORIA PARMAS

Harju- ja Raplamaa

Vali omakandi mees riigikogusse!

Tiit Vahenõmm

PAREM
TULEVIK!

EEL- JA E-HÄÄLETAMINE 21.–27. VEEB RUAR /
VALIMISPÄEV 3. MÄRTS

18. detsembri istungil

Otsustati, et lasteaiaid Päikesekild, Terake ja Kurtna Kooli lasteaed suletakse 15.–28. juuli 2019. Ajavahemikel 1.–14. juuli 2019 ja 29. juuli – 11. august 2019 moodustatakse igas lasteaia eelregistreerimise alusel ja vastavalt vajadusele 1–3 suverühma.

MTÜ-le Juuliku Külaselts eraldati kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) projektitaotluse „Juuliku külakeskuse rajamise III etapp – varustuse soetamine“ kaasfinantseerimiseks 295 eurot.

Kinnitati MITT toetuse andmise korra uued taotlus- ja aruandevormid.

Kinnitati õppekoha tegevuskulude arvestuslik maksumus Saku Muusikakoolis 2019. aastaks – 2544 eurot aastas ühe õpilase kohta.

Lasteaia Terake majanduskulud vähendati 2000 eurot ning suurendati sama summa võrra õppevahendite kulusid, et soetada lasteaiale vajalikke õuemänguvahendeid.

Kinnitati Saku valla ja Kiili valla ühise 21-liikmelise kriisikomisjoni koosseis.

Muudeti eelmisel vallavalitsuse istungil antud korraldust Toomas Vitsutile reklaami paigaldamise õiguse andmise osas. Muudeti reklaami paigaldamise aega.

Anti projekteerimistingimused kuivendusrajatise ehitusprojekti koostamiseks aadressil Saku alevik, Üksnurme tee 4a, Lepiku haljak ja 11342 Saku-Tõdva tee L 10, päikesepaneelide pargi ehitusprojekti koostamiseks Rahula külas Viktoria kinnistul, üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks Sakus Ülase tn 11 ning detailplaneeringu tingimuste täpsustamiseks Sakus Kivinuka tn 9 ja Jälgimäel Urda tee 3.

Jäeti kooskõlastamata puurkaevu asukoht Tõdva külas Rajametsa kinnistul.

Nõustuti Egesten Transport OÜ ja Osahing Laoveli kavandatava tegevusega – ettevõtte taotlejad Keskkonnaametilt luba vedada olmejäätmeid majandus- või kutsetegevusena Harjumaal.

Isikliku kasutusõigusega Elektrilevi OÜ kasuks koormati Saku vallale kuuluv kinnistu Üksnurmes Vahtramäe teel. Kasutusõigus seati 6 m pikkusele 0,4 kV maakaabelliinile kaitsevõõndiga 1 m äärmisest kaablist ning liitumiskilbile kaitsevõõndiga 2 m kilbi välisseinast igas suunas. Koormatava ala pindala on kokku 16 m².

Omaniku taotluse alusel määrati Tánassilmas asuva katastriüksuse Jälgimäe tee 17 uueks koha-aadressiks Harju maakond, Saku vald, Tánassilma küla, Jälgimäe tee 17 // Tánassilma tee 11.

Anti nõusolek Saue külas asuvate

katastriüksuste Headuse, Pearn ja Mõtte piiride muutmiseks omanike omavahelise kokkuleppe alusel. Määrati uute piiridega katastriüksustele koha-aadressid ja sihtotstarbed.

Kinnitati täiendavad nõuded, millega ehitusteatisel alusel Kurtna küla Saega kinnistule hobuste söötmis- ja jootmisalade rajamiseks ehitusteatisel esitanud isik, ehitusprojekti koostaja ja ehitise omanik peavad arvestama.

Saku vallas moodustati 3 valimisjaoskonda, kinnitati nende piirid ja hääletamisruumide asukohad.

ANNIKA VOOSSEL

2. jaanuari istungil

Anti projekteerimistingimused üksikelamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks Tagadil Lepikunurga ja Metsanurmes Mustalamba kinnistul, üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks Metsanurmes Kuresoo tee 57 ning üksikelamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks Üksnurmes Puhkemaja kinnistul.

13 represseeritud vabastati maamaksust.

Lõpetati AÜ-le Kiisa Jõekäärü maa ostmiseõigusega erastamise eeltoimingud, algatati maa munitsipaliseerimise menetlus.

Määrati Kiisal munitsipaalomandisse antavate maaüksuste sihtotstarbeks transpordimaa 100%, lähiaadressideks Saare tänav L1, Kasemetsa tee J1, Kasemetsa tee J2, Kasemetsa tee J3 ja Kopra tänav; Metsanurmes munitsipaalomandisse antavate maaüksuste sihtotstarbeks mõlemal transpordimaa 100% ja lähiaadressideks Kuuseheki tee ja Kuuseheki haljak.

Anti nõusolek Kurtnas asuvate katastriüksuste Aru ja Ruti piiride muutmiseks ning Aru katastriüksuse jagamiseks ning määrati moodustatavatele katastriüksustele Aru, Ruti ja Rutiääre koha-aadressid ja sihtotstarbed.

8. jaanuari istungil

2018. aasta eelarve tuludesse lisati: SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskus laekunud 7563 eurot Saku Gümnaasiumi ja 544 eurot Saku lasteaia Terake eelarvesse (keskkonnaprojektideks); Eesti Koorihingult laekunud 340 eurot Saku Huvikeskuse ja 340 eurot Saku Muusikakooli eelarvesse (laulu- ja tantsupeol osalemiseks); Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsilt laekunud 340 eurot Saku Muusikakooli, 340 eurot Kurtna Kooli, 2720 eurot Saku Huvikeskuse eelarvesse (laulu- ja tantsupeol osalemiseks).

2018. aasta eelarve tuludest arvati välja: Eesti Noorsootöö Keskuselt laekunud projektivahendite jääk 75.90 eurot ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingult

laekunud projektivahendite jääk 317.70 eurot. Mõlema summa võrra vähendati Saku Valla Noortekeskuse eelarvet.

Kinnitati Saku Valla Noortekeskuse nõukogu: Marianne Rande, Marju-Riina Laugen, Merje Tava, Elisabeth Raig ja Tanel Ots.

Kinnitati Saku valla huvihariduse ja huvitegevuse kava.

Riikliku teeregistri Saku valla kohalike teede nimekirja lisati 24 teed.

Anti projekteerimistingimused suvila ehitusprojekti koostamiseks Tagadil Ao kinnistul ja elektripaigaldise ehitusprojekti koostamiseks aadressidel Metsanurme, Kasemetsa tee; Kasemetsa tee 102; Kasemetsa tee 100; Kasemetsa tee 98; Kasemetsa tee 96; Kasemetsa tee 94; Kasemetsa tee 90; Kasemetsa tee 88; Kasemetsa tee 86; Kasemetsa tee L15 ja Jõeserva roheala 1.

Kooskõlastati kavandatava puurkaevu asukoht Kasemetsa külas Väikemetsa tee 11 kinnistul.

15. jaanuari istungil

Andres Undlale anti tema koordineeritava Saku võrkpallivõistkonna osalemiseks OlyBet Rahvaliiga võistlussarjas ning liiga kodumängude läbiviimiseks 08.01, 05.02 ja 05.03.2019 kell 18.15–20.00 tasuta kasutada Kurtna Kooli võimla.

Kehtestati Kurtna Kooli koolikappide rendi hind 30 eurot aastas ja võtme kaotamise või luku rikkumise korral luku vahetamise teenuse hind 20 eurot.

Saku vallale kuuluv kinnistu, mis koosneb katastriüksustest Staadioni 7 ning Staadioni 7a, jagati 2 kinnistuks, moodustades katastriüksusest Staadioni 7a uue kinnistu.

Kooskõlastati kavandatava puurkaevu asukoht Üksnurmes Puhkemaja kinnistul.

Anti projekteerimistingimused aiama ja üksikelamuks laiendamise ehitusprojekti koostamiseks Roobukal Sprindi põik 18 kinnistul.

Nõustuti, et Männikul asuv Kaitsemisnisteeriumi kinnisasjaga Männiku linnak liitmiseks sobiva maaüksus jääb riigi omandisse, määrati sellele maaüksusele sihtotstarve ja koha-aadress.

Anti nõusolek Tammemäel asuva maaüksuse riigi omandisse jätmiseks ning määrati selle sihtotstarve ja koha-aadress.

Lepiti kokku, et iga erakond ja üksikisik saab Saku Sõnumites tasuta reklaampinda 1/2 lehekülge enne Riigikogu valimisi jaanuari või veebruari numbris ja 1/2 lehekülge enne Europarlamendi valimisi märtsi või aprilli numbris. Toimetused nendel kuudel kandidaatidest artikleid ja fotosid ei avalda.

KRISTA LORD

Avalikud väljapanekud

Alates **06.02.2019 kuni 20.02.2019** on tööaegadel Saku Vallavalitsuse hoone (Teaduse tänav 13, Saku alevik) 2. korruse stendil ning Saku valla kodulehel (http://www.sakuvald.ee/detailplaneeringute_avalikust) avalikul väljapanekul Saku valla **Tänassilma küla Otsa, Viirpuu tee 1** maaüksuste ja lähiala detailplaneering (edaspidi DP). DP ala asub Tänassilma külas Tänassilma-Laagri tee kõrval, selle moodustavad Otsa, Viirpuu tee 1 ja Viirpuu tee maaüksused, osa Viirpuu tee 2, osa Tänassilma-Laagri tee maaüksusest ning osa olemasolevast Tänassilma-Laagri teest. DP ala suurus on ca 22 100 m². DP ala jaotatakse 8 elamumaa krundiks, 1 ühiskondliku ja ärimaa krundiks (50%/50%) ning 3 transpordimaa krundiks. Elamukruntide pindalad on ca 1500 m² ehitisealuse pinnaga 300 m². Kruntidele võib rajada 1 kuni 2-korruselise üksikelamu kõrgusega kuni 9 m ning 1 abihoone kõrgusega kuni 5 m. Äri ja ühiskondliku sihtotstarbega krundi suurus on 2147 m², ehitisealne pind 600 m². Lubatud on ehitada 3-korruselise kuni 12 m kõrgune hoone hobi- või klubilise tegevuse tarvis. Moodustatakse 3 transpordimaa krundi, millele rajatakse juurdepääsuteed ning jalgteed avalikuks kasutamiseks Toomaveski teelt Tänassilma-Laagri teele. DP on Saku valla üldplaneeringuga kooskõlas. DP elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähiümbruse majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskeskkonnale. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus DP kohta arvamust avaldada.

Alates **06.02.2018 kuni 20.02.2018** on tööaegadel Saku Vallavalitsuse (Teaduse 13, Saku alevik) 2. korruse stendil ning Saku valla kodulehel (http://www.sakuvald.ee/detplaneeringute_avalikust) avalikul väljapanekul Saku valla **Kasemetsa küla Põllu-Kiipsu** kinnistu (katastritunnus: 71801:006:0087) ja lähiala detailplaneering (edaspidi DP). DP ala asub Kasemetsa külas Kiipsu tee ääres, selle moodustavad Põllu-Kiipsu, osa Rimmelga tee 1, osa Rimmelga tee 4, osa Joosu, osa Roosi, osa Kiipsu tee ja Kiipsu tee L1 kinnistu. DP ala suurus on ca 38 500 m². DP koostamise eesmärk on Kasemetsa küla Põllu-Kiipsu maaüksuse ja lähiala kruntideks jaotamine, hoonestusalade piiritlemine ning ehitusõiguse määramine. DP lahendusega jaotatakse ala 7 krundiks: 5 elamumaa krundiks, 1 maatulundusmaa krundiks ning 1 transpordimaa krundiks. 2 elamumaa krundile määratakse ehitusõigus 1 kaksikelamu ja 2 abihoone ehitamiseks ning 3 elamumaa krundile 1 üksikelamu ja 2 abihoone ehitamiseks. Maatulundusmaale määratakse õueala, kuhu võib rajada 1 üksikelamu ja kuni 2 abihoonet. Lubatud on kuni 2-korruselised kuni 9 m kõrgused hooned ning kuni 1-korruselised kuni 5 m kõrgused abihooned. Ehitisealused pinnad jäävad 330 m² ja 370 m² vahele. Transpordimaale rajatakse elamukruntide tarbeks juurdepääsuteed, mis antakse tasuta üle Saku vallale. DP on Saku valla üldplaneeringuga kooskõlas. DP elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähiümbruse majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskeskkonnale. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus DP kohta arvamust avaldada.

Projekteerimistingimused

Saku Vallavalitsusele on esitatud projekteerimistingimuste taotlus - detailplaneeringu olemasolul tingimuste täpsustamiseks Saku vallas **Saku alevikus Kivinuka tn 25** (katastritunnus 71801:005:0485) kinnistul.

Tegemist on Saku Vallavolikogu 14.05.2009 otsusega nr 36 kehtestatud Soosaare, Lepiku, Väetisehoidla ja Hiimäe kinnistute detailplaneeringu alal asuva krundiga pos 1-6. Ehitusseadustiku § 31 lõikest 1 tulenevalt korraldame projekteerimistingimuste andmise avatud menetlusena.

Alates **01.02.2019 kuni 15.02.2019** korraldame projekteerimistingimuste eelnõule tööaegadel Saku Vallavalitsuse

(Teaduse tn 13, Saku alevik) stendil ning valla kodulehel avaliku väljapaneku. Projekteerimistingimustega täpsustatakse hoonestusala suurust ja paiknemist ning arhitektuurilisi, ehituslikke või kujunduslikke tingimusi.

Avaliku väljapaneku jooksul on huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib projekteerimistingimuste andmine puudutada, võimalus esitada eelnõu kohta kirjalikke ettepanekuid ja põhjendatud vastuväiteid.

Vt <http://www.sakuvald.ee/projekteerimistingimuste-avalikustamine>

Volikogu 20. detsembri istungil

* Harjumaa Omavalitsuste Liidu arengunõunik Tiina Beldinsky tutvustas Harju maakonna arengustrateegiat 2035+ ning selle koostamise protsessi, volikogu kiitis strateegia heaks.

* Vallavalitsuse finantsjuht Evelin Normak andis informatsiooni sihtotstarbeliste vahendite kasutamise kohta.

* Evelin Normak tutvustas Saku valla 2019. aasta eelarve eelnõu, eelnõu suunati 2. lugemisele.

* Vallavalitsust volitati ehitusseadustiku §-ga 103 tee omanikule ja kohalikule omavalitsusele pandud ülesandeid täitma – teeregistrisse andmeid esitama.

* Otsustati taotleda riigilt tasuta 1159 m² suuruse Kurtnas asuva maatüki võõrandamist, et ehitada sinna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni projekti käigus rajatav uus puurkaev-pumbamaja. Pumpla ehitatakse Kiisa-Kurtna tee äärde metsatuka sisse (katastritunnus 71814:001:0116).

* Kinnitati Kajamaa kooli põhimäärus ja Kurtna kooli põhimäärus.

* Kuna sporti harrastavate noorte hulk on kasvanud, muudeti eelisarendatavate spordialade määratlemise kriteeriume. Eelisarendatavatel spordialadel võib nüüd treeningute läbiviimiseks olla Saku Valla spordikeskuse koosseisus 1 treeneri koht iga 50 osaleja kohta.

* Vallavalitsusel lubati sõlmida Haraka Kodu Sihtasutusega lepingud kahe isiku ööpäevaringse erihooldusteenuse toetamiseks.

* Saku valla piirkonna perearsti konkursikomisjoni Saku valla volitatud esindajaks nimetati abivallavanem Tanel Ots ja tema asendajaks sotsiaalhoolekandeteenistuse juht Eike Hunt.

* Tunnistati kehtetuks Saku valla arengukava 2012–2025 eelmine redaktsioon.

* Otsustati maksta Saku Vallavalitsuse tulemusliku juhtimise, sh kavandatud projektide ja ehituste valmimise, vallavalitsusele seadustega ja volikogu õigusaktidega pandud ülesannete heal tasemel täitmise korraldamise eest 2018. aastal tulemustasu vallavanem Marti Rehemaale 3000 eurot ning abivallavanem Tanel Otsale 1000 eurot.

* Volikogu esimees Tiit Vahenõmm vastas volikogu liikme Ivar Raigi 15. novembril esitatud arupärimisele.

Lisaks esitas Ivar Raig vallavanem Marti Rehemaale rahvastikupoliitika teemalise arupärimise.

VICTORIA PARMAS

Keila jõe veemajandusprojekt on käivitunud, Kurtna küla torustikud valmimas

Eelmisel aastal käivitus Saku vallas suu-remahuline Keila jõe veemajandusprojekt, mille raames luuakse Kiisa, Kurtna, Roobuka, Metsanurme, Kasemetsa ja Üksnurme asumites kaasaegne veevarustus ja võimalus reovee nõuetekohaseks ärarajutimiseks üle 2000 kinnistule.

Kurtna küla ÜVK rekonstrueerimis- ja ehitustööd on lõpusirgel, jäänud on veel survetorude puurimistööd ning teekatete taastamistööd. 2019. a suve lõpus valmivad Kurtna torustike ja teede ehitustööd teostab riigihanke võitjana SanteH Ehituse OÜ. Projekti piirkonna teealuste ja -katete seisukorra täismahus parendamist toetab Saku vald.

Roobuka ehitusleping sõlmitud

2018. aasta lõpus sõlmiti projekteerimis-ehitusleping YIT Infra Eesti AS-ga Roobuka piirkonda ÜVK torustike rajamiseks. Leping sõlmiti ühishanke raames koos Kohila Maja OÜ-ga, et muuhulgas välja ehitada ühistele lõikudele planeeritud torustikud kahe valla piiril. Eesti kohta suhteliselt uudse lahendusena rajatakse nii suurele piirkonnale esmakordselt vaakumkanalisatsioon. Vaakumkanalisatsiooni süsteemide rajamismaksumus on küll kallim kui traditsioonilistel lahendustel, kuid investering tasub ennast ära tänu madalamatele opereerimiskuludele. Saku valla abiga viiakse ka Roobuka teed paremasse seisukorda. Geodeedid ja ehitusuuringute teostajad alustavad Roobukas tööd talvel, projekteerimistööd kestavad eelduslikult 2019. a sügiseni ning ehitustööd algavad aasta teises pooles.

Sellel talvel viiakse OÜ Balrock poolt läbi ka Metsanurme ja Kurtna puurkaevude puurimistööd. Veetöötusjaamade hange kuulutatakse välja kevadel peale puurkaevude rajamist ja veeanalüüsi tulemuste selgumist. 2019. aasta esimeses pooles on plaanis välja kuulutada ka Männiku reoveepumpla laiendamise hange.

Tööde lõpptähtaeg on 2021. aastal

Käesoleva kuu 10. jaanuaril avati Metsanurme, Kasemetsa ja Üksnurme piirkonna ning Kiisa piirkonna ÜVK torustike projekteerimis-ehitushanked ning käesoleva seisuga hinnatakse laekunud pakkumusi. Oodatav lepingute sõlmimine

Kurtna-Kiisa piirkonna tarvis ehitatakse ka uus puurkaev-pumbamaja. Pumpla ehitatakse Kiisa-Kurtna tee äärde metsatuka sisse (katastritunnus 71814:001:0116). Foto: Victoria Parmas

aeg on veebruaris ning kevadel alustavad ka nendes piirkondades tööd geodeedid ja projekteerijad.

Ehitustööd valmivad eelduste kohaselt 2021. a suve lõpuks, kuid kuna kõikides piirkondades töövõtjaga veel lepingut sõlmitud ei ole, siis ei ole ka ehitustööde lõpptähtaeg veel fikseeritud. Kuna tegu on mahuka projektiga ja tööd viiakse läbi piirkonniti erinevates etappides, siis on ÜVK-ga liitumise valmiduse täpne ajaline määratlemine konkreetsetes piirkondades täna veel võimatu. Liitumise võimalusest teavitame piirkonniti nii Saku valla lehes kui ka Saku Maja kodulehel. Hetkel veel liitumisavaldusi saata ei ole mõtet.

Saku Maja täpsustab, et majajuhenduste projekteerimisel lähtutakse 2016. a eelküsitlese käigus ära näidatud torude ja liitumispunktide asukohtadest. Kinnistuomanikele, kelle küsitluslehel liitumispunktide asukoha kohta info puudub või kes jätsid eelküsitlesele vastamata, saadetakse asukoha kooskõlastuseks projekteerimisetapis küsitlusankeet. Neile, kes ei soovi liitumispunkti asukohti ise määrata või jätavad pöördumisele vastamata, määrab projekteerija kinnistuühenduse

asukoha vastavalt kehtivatele standarditele ja tehnilistele võimalustele.

Korda tehakse ka teed

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) vahendusel Ühtekuuluvusfondist (ÜF) rahastatava projekti abikõlblik maksumus on üle 19 miljoni euro. Projekt näeb ette ligi 63 km veetorustike ja ligi 87 km kanalisatsioonitorustike rajamise Kurtna, Kiisa, Roobuka, Üksnurme, Kasemetsa ja Metsanurme küldes ning veetöötusjaamade ehituse Kurtnas, Roobukal ja Metsanurme külas. Muuhulgas rekonstrueeritakse Männikul reovee peapumpla ning kogu piirkonna reovee ärarajutimine hakkab toimuma läbi Saku Tallinnasse Paljassaare reoveepuhastusjaama. Kirjeldatud lahendus vähendab oluliselt reostuskoormust juba niigi koormatud Keila jõe piirkonnale.

Lisaks torustike ehitustöödele panustab Saku vald rahaliselt piirkonna teede seisukorra parandamisse.

Kõigil huvilistel palume projekti puudutavate küsimustega pöörduda veeprojekt@sakumaja.ee.

HELEN BARNDÖK

Kodu jagab taas noorsportlastele stipendiumi

Valimisliit Kodu kuulutas noorsportlase stipendiumi konkursi esmakordselt välja 2018. aasta jaanuaris: sooviti rahaliselt toetada Saku valla õpilasi, kes silmapaistavad sportlased, kuid samas ka tublid õppurid. Stipendiumi suurus on kokku 3000 eurot ja see otsustati jagada 3 noore inimese vahel nii, et igaüks neist saab 10 kuu jooksul 100 eurot ehk kokku 1000 eurot. Tegemist ei ole ei riigi ega valla rahaga, vaid stipendiumiks makstakse osa Lemmi Oro Saku vallavolikogu aseesimehe tasust. Möödunud aastal kandideeris stipendiumile 7 noort, võitjaks osutusid Grete Daut, Ardi Bogdanov ja Rando Martin Evendi.

Ka sel aastal on õpilastel võimalik Kodu noorsportlase stipendiumile kandideerida, selleks tuleb statuudiga nõutud dokumendid esitada hiljemalt 1. märtsiks e-aadressile kalle@neti.ee.

Möödunudaastased stipendiumisaajad arvavad

Ardi Bogdanov, purjetaja ja jalgpallur:

Sportistipendiumi saamine eelmise aasta märtsis oli minu jaoks suur asi. Selle raha eest oli mul võimalik mitmeid sportimiseks vajalikke asju soetada. Palju abi oli stipendiumist purjetamises – selle raha eest sai paati hooldatud ja ka Eesti-siseste võistluste stardimakse makstud. Sportlike saavutuste poolest oli mul lõppenud aasta edukas: sain Eesti meistrivõistlustel Laser Radial klassis 3. koha. Kuid vigastuste tõttu ei suutnud ma kahjuks oma jalgpallihooaja

ootusi 100% realiseerida. Minu arvates on Kodu spordistipendium noorsportlastele nii materiaalselt kui ka moraalselt toetav.

Grete Daut, Saku Sportingu ja Eesti kuni 19aastaste koondise jalgpallur, debüteeris 2019. aastal naiste A-koondises

Minu aasta võib edukaks nimetada, sest just sportlasena arenesin meeletult. Sain teada, mis on minu konkreetsemad eesmärgid ning milleni peaksin pürgima. Stipendium aitas mul eesmärkidele lähemale jõuda ning finantsilisi otsuseid hõlpsamini langetada. Samuti muutis see oluliselt kergemaks spordivarustuse muretsemise.

Rando Marten Evendi, maastikurattur

Möödunud aasta oli mul kõige edukam aasta: lõpetasin esmakordselt Eesti meistrivõistlused olümpiakrossis poodiumil 3. kohaga. See oleks aga võinud saavutamata jääda, kui mulle ei oleks antud võimalust osaleda koos Eesti maastikuratta koondisega Austria kevadlaagris. Seal tegime mägedes trenni ja arendasime tehnilisi oskusi, mida Eesti küngaste peal arendada pole võimalik. Laagris osalesime ka kahel võistlusel. Üks neist oli Grazis ja teine Obertraunis. Viimane kuulus juunioride kõige tähtsamasse olümpiakrossi võistlusarja maailmas. Tänu saadud stipendiumile avanes mulle palju võimalusi välismaal treenida ja võistelda. Suur aitäh Saku valla valimisliidule Kodu, kes aitas mul plaane täide viia.

INNA MIKLI

Valimisliit Kodu noorsportlase stipendiumi statuut

1. Noorsportlase Stipendiumi antakse välja eesmärgiga tunnustada ja toetada Saku valla noorte osalemist spordis.
2. Stipendium on 3000 eurot aastas, mis jaguneb kolme stipendiaadi vahel ja mis makstakse välja kord kuus (märtsist järgmise aasta jaanuarini, v. a juuli).
3. Stipendiumi eesmärk on innustada noori spordis osalema ning toetada neid spordis seatud eesmärkide saavutamisel.
4. Stipendiumile saavad kandideerida Saku vallas elavad kuni 18-aastased noored, kes osalevad aktiivselt spordis ja õpivad mõnes Saku valla koolis.
5. Stipendiumi taotlemiseks peab taotleja esitama:
  - kirjaliku avalduse, mis sisaldab isikuandmeid, lühielulugu ja motivatsioonikirja;
  - hooldusõigusliku isiku nõusolekut stipendiumi taotlemisega;
  - vähemalt ühte soovituskirja treenerilt, juhendajalt või spordiklubilt;
  - kinnituse, et õppetulemused on korras.
6. Stipendiumi taotlus tuleb esitada 1. märtsiks e-posti aadressile kalle@neti.ee.
7. Otsuse stipendiumi määramise kohta teeb hindamiskomisjon: Lemmi Oro, Kalle Pungas, Kairi Zaletajev ja Merike Sisask.
8. Stipendiumi saajatega võetakse ühendust hiljemalt 10. märtsil.
9. Stipendiumi võib määrata ühele noorsportlasele vaid ühe korra.
10. Kui noorsportlane loobub spordis osalemisest, on stipendiumi määraval õigus stipendiumi maksmine lõpetada.

Suur aitäh!

2018. aasta jooksul tehti vallas väga palju juhiti ja korraldati, tehti tulevikuplaane ja analüüsiti kordasaadetut. Mõeldi ja kirjutati. Õpetati ja kasvatati. Kuna oli Eesti riigi juubeliaasta, korraldati senisest veelgi enam üritusi, tehti asju kogukonna heaks ja nimel. Muidugi ka projekteeriti ja kavandati, ehitati, parandati, teenindati, abistati. Kuid aega jäi ka hobidega tegeleda ja sportida.

Olulisemaid sündmusi püüdsime leheveergudel kajastada. Kuid alati igale poole ei jõua. Suureks abiks olid kaasautorid, kokku

veidi üle 90 inimese, kes meile lugusid kirjutasid ning lehe huvitavamaks muutsid. Suur-suur aitäh! Eriti tahaks tänada mitu artiklit kirjutanud Alma Kallionit, Hanna-Lisa Kuslapit, Teet Lilleorgu, Märt Raami, Peeter Leidmaad. Tänu kolleegidele vallavalitsusest, kes kaasa löid või lihtsalt abistasid! Aitäh Viljar Kimmelile ristsõnade eest. Suur tänu trükikoja Rebellis perele, kelle käe all Saku Sõnumid trükivalgust nägid! Aitäh Omniva töötajatele, kelle abiga lehed postkastidesse potsatasid!

Nagu ikka, valisime ka möödunud aasta parima artikli, selleks on Viive Rosenbergi „Põllumajanduseksperidina Keenias“. Autorit ootab toimetuses väike meene.

2019. aasta esimene Saku Sõnumite number on ilmunud. Loodetavasti pakub see leht vajalikku teavet ja põnevat lugemist. Loodetavasti on nii ka järgmistega. Toimetus ootab ikka kaastöid. Ka kõik tähelepanekud, arvamused, ettepanekud on teretulnud.

Toimetus

Pensionite, toetuste ja hüvitiste kojukandmise hind on käesolevast aastast 7.70 eurot. Infot saab Sotsiaalkindlustusameti telefonilt 612 1360 või Töötukassa telefonilt 15501.

Kuidas läheb Nurmikol?

2019. aasta algas Saku vallas suure õnnetusega – piduliste lastud signaalarakett maandus Nurmiko Aianduskeskuse kasvuhuonele ja süütas selle põlema. Tugeva tuulega levis tuli imekiiresti ja kasvuhuonest jäid vaid varemed. Seal olnud tulbid, need samad, mille potti panemisest ja külmkappi saatmisest novembrikuu lehes kirjutasime, hävisid.

Nurmiko omanik Jaak Ungerson on kurb: „Selliste rakettide tulistamine pidade ajal, üldse rakettide kasutamine sellises mahus on liiga ohtlik, seda tuleks piirata. Kahjuks lastakse rakette sageli veel peomeeleolus ja purjuspäi, kui kontroll, kuidas seda teha, on nõrgenenud.“ Ungerson kiidab tuletõrjujaid: „Tänu päästjate väga kiirele reageerimisele päästeti pool aiandist, alles jäid laokompleks ja 1/3 kasvuhuone-test. Kuid 10 000 m² suurune kasvuhuone hävis täielikult koos lillede ja sisustusega.“

Pärast õnnetust olid kõik Nurmiko töötajad puhkusel: järele jäänud aiandiosas oli põlengu lõhna tõttu väga raske hingata ja olla. Praeguseks on olukord paranenud ja inimesed taas tööl.

Täna jätkab Nurmiko vähendatud mahus, alles jäänud väiksemasse kasvuhuonesse on külmikust uued tulbi-, nartsissi- ja hüatsindisibulad kasvama pandud, need puhkevad õide veebruari alguseks. Kuid ladudes oli õnnetuse hetkel üle 3 miljoni sibula. „Kogu sügise istutasime erinevaid sibulaid ja paigutasime meie külmladudesse,“

Väike kasvuhuone oli 16. jaanuaril täies õiteilus. Fotod: Inna Mikli

räägib Jaak Ungerson, „aga nüüd meil ei ole kohta, kus neid kõiki ajatada.“

Põlengutahma ja tolmu tõttu sai rängalt kahjustada ka aianduskeskuse kauplus, pood kus sakulased harjunud käima. Kuna aiand oli mõned päevad kütteta, hävisid kaupluses olnud taimed. Praegu käib seal inventuur, kuni uue tulbisaagi õide puhkemiseni aitavad töötajad aiandipoes kaupu sorteerida ja puhastada. Kuid juba on selge, et ka poes olnust tuleb suur osa ära visata.

Kõigele vaatamata loodab Jaak Ungerson aiandipoe 1. veebruaril avada. Millal uue kasvuhuone saab, ta öelda ei oska: kasvuhuoneid toodavad Euroopa tehased ning millal ja kust uus õnnestub saada, pole veel teada.

INNA MIKLI

Suur kasvuhuone on varemetes, surnud tulbid lume all peidus.

Saku Lions Klubi toetab laste silmade kontrolli

Saku lionid tegid ka sellel aastal heategevusliku kalendri, millest saadud tulu eest saadeti Saku valla 3. klasside õpilased silmakontrolli. Laste silmade eest oleme püüdnud hoolitseda juba mitu aastat järjest. Silmakontrolli viib läbi Silmaoptika OÜ.

Oleme neid Saku piltidega kalendrid müünud Saku Gümnaasiumis, Kiisa jõululaadal, enne jõule Selveri ees ning ka lihtsalt käest kätte. Täname kõiki kalendrite ostjaid ning ettevõtteid, kes kalendri valmimist toetasid.

Võiks küsida, et miks laste silmakontrolli teha, neil on ju arsti juures käimine tasuta. Aga kurvad faktid räägivad enda eest:

- Saku Gümnaasiumis kontrolliti sügise jooksul kokku 126 3. klassis käivat last, neist 16 suunati edasi täiendavasse kontrolli;

- Kajamaal kontrolliti 39 last, neist 6-1 avastati probleeme, millest ei oldud teadlikud;
- Kurtna koolis kontrolliti 26 õpilast, probleeme avastati 3 lapsel.

Selgus, et seni teadmata nägemisprobleeme esines Sakus 13%, Kurtnas 15% ja Kajamaal 12% lastest. Lisaks on veel lapsed, kes juba kannavad prille. Seega ei ole selline silmade kontroll kindlasti ülearune, sest lapsed tihtilugu ei teadvusta tegelikku olukorda, on harjunud sellega, mismoodi maailm välja paistab. Aga mida varem jaole saab, seda kindlam võib olla edaspidise ravi tulemus.

Suured tänud ka Eero Alamaale kalendri fotode ja Gunnar Lillesele kujunduse eest!

JUHAN MATT

LC Saku press ja turundus

Uuenenud Männiku lasketiir – ohutum ja vaiksem

Kaitseliidu Tallinna Malevale kuuluvas Männiku lasketiirus lõppes aasta kestnud ja 1,7 miljonit eurot maksma läinud ehitus, mille tulemusel on tiir veelgi turvalisem, ei reosta loodust ning vähenenud on ka müratase.

Lasketiiru juhataja Aavo Pekri teeb tööd vastuvõtmisele kogunenutele territooriumil ringkäiku ning näitab uhkusega asju, mida veel aasta tagasi olemaski polnud. „See kuulipüüdja ja pörkeplaadid on täiesti uued, neid vanemaid on aga tublisti täiustatud,“ ütleb ta ja viipab 50 meetri tiirus olevatele ehitistele, mille ülesanne on rikošetist pörkuvaid kuule kinni püüda. Kuigi välja näevad pörkeplaadid justkui õblukesed plangud, peitub puidust kihi all metall ja betoon, nii et tugevust on neil küll ja küll. „Seda betooni meie ja küla vahel on nüüd kõvasti, nii et nüüd ei tohiks tiirust küll ükski kuul välja sattuda.“

Kõige uhkem asi on aga 300 meetri tiiru lõpus olev kuulipüüdja, mis näeb välja justkui laululava – tõusvas joones spetsiaalne kuul püüdev kaldsein, mille kohal laotub kuulikindlast terasplekist katus. Varem oli samas kohas muldvall, kuhu oli aegade jooksul 110 tonni tina sisse lastud. Kuna katust ei olnud, siis teoreetiliselt võis vallile sadav vihm metallühendeid põhjavee suunas uhada. Nüüd on selline võimalus

väljastatud. Lisaks aitab katus arvutuste kohaselt 9 dB jagu müra kinni püüda.

„Müra vähendamine oli üks meie eesmärke ning mõõtmiste järgi on laskeharjutuste ajal mõõdetud Männiku külas mõnes kohas üle 88 dB tugevust mürataset,“ selgitab lasketiiru juht tavapärasel, 70 dB tugevusel häälel.

Ehitise projekteeris büroo Sirkel ja Mall Tallinna Tehnikaülikooli professorite näpunäidete järgi. Pekri sõnul on vastavalt nõuetele ümber kujundatud ka tiirude maapind, ikka selleks, et kuulid vales suunas lendu ei saaks minna. Lume alt pole lihtsalt neid spetsiaalseid muhke ja lohke näha. Tehtud on ka väiksemaid parandusi, näiteks toodud ühe laskemaja pörandapinda allapoole, et laskmistingimused nõuetele vastaksid.

Tänu ehitustöödele on Männikul nüüd korralik tiir, kus laskekaugust on võimalik valida vastavalt vajadusele 25–300 meetrini. Pekri sõnul on 200-meetri kaugusel asuv tulejoon vajalik NATO õppuste jaoks, 150-meetrine distants on aga soomlaste lemmik. Sel aastal toimubki Eesti-Soome ohvitseride maavõistlus just Männikul. Plaanis on ka teisi suurvõistlusi, mida on põnev jälgida. Samas korraldatakse lasketiirus ka võistlusi, kus on võimalik kõigil soovijail osaleda.

VICTORIA PARMAS

Tiiru on lisandunud palju kuulide pörkeplaate. Kui laskjate poolt on need puidust, siis külje pealt on näha, et sisu on tugev – metall ja betoon.

See ei ole laululava, vaid Kaitseliidu Tallinna maleva Männiku lasketiiru uus kuulipüüdja.
Fotod: Victoria Parmas

- * Männiku lasketiir avati 1978. aastal.
- * 2016. aastal kasutas lasketiiru 25 894 laskurit, 2018. aastal ehitustööde tõttu vähem – 22 000.
- * Mullu osteti sisetiiru tuttuus elektrooniline sihtmärgi seade SIUS, mis võimaldab korraldada suuri rahvusvahelisi võistlusi.

Margus Eiche – Saku oma lastekirjanik

Sakus on oma lastekirjanik – pisikeste inimeste seas ülipopulaarse lugude kirjutaja Markus Saksatamm on tegelikult Saku mees Margus Eiche. Tema teoseid Saku raamatukogu riivilitel kohata on pea võimatu – kõik on välja laenutatud. Küll aga kohtab meest ennast – Margus käib sageli lugejana raamatukogus, kuid tal on sinna ka muud asja – alates septembrist on lastekirjanik Saku Vallaraamatukogu nõukogu esimees.

Juurtega sakulane

Margus Eiche on põline sakulane – siin kasvanud, koolis käinud, palju aastaid elanud. Juba tema emapoolsed vanavanemad elasid oma viie lapsega alevikus. Marguse vanaisa Johann Michelson oli tuntud loomade ravitseja, ta elas raudteejaama mineva tee ääres, praeguse õlletehase värava vastas olevas majas ja rajas sinna 1920. aastail koloniaalkaupluse. Mingil ajal pidas ta Saku raudteejaamas einelauda. Johanni saatus oli keeruline – tema naine ehk Marguse vanaema viidi 1941. aastal Siberisse vangilaagrisse, 1944. aastal sai üks tütardest, Marguse 12aastane tädi, Saku jaama lahingu ajal juhuslikult kuulist surma.

Vaatamata juhtunule valis Marguse ema oma elukohaks just Saku: kaupmehe tütar elas Tallinna maanteel Kibu poest ülejäärmises majas. Kui muidu olid sel ajal Sakus „õlletehase inimesed“ ja „instituudi

inimesed“, siis Margus kasvas „segaperes“ – tema ema töötas instituudis, isa aga õlletehases. Lapsepõlvest mäletab ta Uus-Saku tänava poiste ja õlletehase poiste vahelisi sõjamänge, kuid ka seda, et koolis olid kõik head sõbrad.

Nooruses Margus kirjanikuametist ei unistanud, aga ise lugeda armastas väga.

Kuidas Margusest kirjanik sai

Esimesed lood kirjutas Margus väikesele sugulasele – laps tahtis midagi põnevat lugeda. 1995. aastal pakkus ta neid ühele kirjastusele, kuid sealne töötaja tahtis jutud nii „ära toimetada“, et neist oleksid saanud hoopis teised lood. Sellega Margus nõus olla ei saanud, asi jäi katki ja jutud kapi otsa oma aega ootama. 2008. aastal otsis ta vanad lood üles, kohendas neid, kirjutas juurde ja pakkus pseudonüümi Markus Saksatamm all kirjastusele Varrak. Nii sündis raamat „Võlur Sinku-Vinku ja nõiat-rall“. Lastele see raamat meeldi.

Margus alias Markus osales lastejutude võistlusel, tema järgmine raamat „Raubert, lohe ja laevapoisid“ sai peaaühinna. Kirjastajad hakkasid tema lugusid küsima-tellima-ootama. Saku mees sai kirjanikuna tuule tiibadesse.

Tänaseks on Margusel ilmunud 13 raamatut. Kõik need on sisutihedad, põnevaid seiklusi täis tikitud lood, mis köidavad lapsi – ja kindlasti ka täiskasvanuid – kiire tempo, pööraste seikluste, ladusa sõnaseade ja omapärase huumoriga. Ehk on lihtsalt põnevad ja mõnusad lugeda. Omapära lisavad leidlikud nimed.

Margus Eiche on avaldanud jutte ka ajakirjades Hea Laps, Mesimumm, Täheke, Pere ja Kodu. Mõned täiskasvanutele mõeldud lood on ilmunud Pilkaajas.

Vahvad kohtumised

Lastekirjanikke kutsutakse sageli raamatukogudesse, koolidesse, lasteaedadesse lugejatega kohtuma. Ka Margus Eiche on viimastel aastatel palju ringi sõitnud – niisugused kokkusaamised on tema arvates vahetud ja ausad, annavad elamuse nii lugejale kui kirjanikule. Ta on rääkinud nii eesti kui vene lastega, on kohtunud väikeses koolis paarikümne poisi-tüdrukuga ja esinenud paigas, kus mitusada huvilist – Saaremaal näiteks on kombeks, et kui kirjanik tuleb, tuuakse väikesed lugejad kogu maakonnast kokku. Mõnel niisugusel

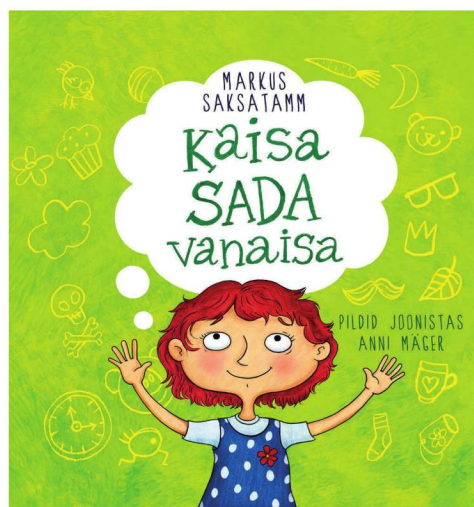

Margus Eiche on Saku raamatukogus sage külaline. Ta on raamatukogu nõukogu esimees, kuid ka usin lugeja-laenutaja.

kokkusaamisel on tal tulnud väga palju rääkida, kuid mõnikord on esinenud hoopis lapsed – mitmes koolis on Marguse lugude põhjal näidend lavastatud, ühes kohas korraldati kohtuistung, süüpingis istusid kolm ulakat põrsast, kes olid hundile liiga teinud. Ühel kohtumisel oli Margus alguses peidus, lapsed pidid ära arvama, milline kirjanik välja näeb. Enamik uskus, et ta on noor, pikk, heledate juustega ja sinisilmne. Päris täppi just ei läinud.

Eesti lapsed on kohtumistel enamasti tagasihoidlikud, alguses ei saa küsima ja pärast ei saa pidama. Vene lapsed seevastu küsivad kohe julgelt. Enamasti uuritakse raamatute ja raamatukangelaste kohta, kuid mitte ainult. Marguselt on teada tahetud, kas ta eelistab Nike'i või Adidast, kas ta sõidab Ferrari või Lamborghiniga. Niisugune ettekujutus kirjaniku elust! Kui sageli kingivad väikesed lugejad kirjanikule oma joonistusi, siis üks pisike tüdruk pakkus naiseks oma tädi.

Margus on mitmetel kordadel Saku valla koolides ja lasteaedades käinud. Kuid ta on külastanud ka kaugemaid kohti, näiteks Sillamäed ja Kilingi-Nõmmet, kuhu tal igapäevaselt asja pole – et ka sealsetel lastel oleks põnev. Ta on käinud Venemaal, sest tema raamatuid on trükitud vene keelde ja need on naaberriigis tähelepanu äratanud – 2016. aastal näiteks tunnustati „Pingviini ja lepatriinut“ kui parimat väljaspool Venemaad kirjutatud lasteraamatut.

Marguse Eiche alias Markus Saksatamme viimane raamat räägib vanaisadest. Lastekirjanik on ise ka vanaisa, tal on kaks lapselast, kellele ta oma lugusid ette loeb.

Raamatukogule appi

Sügisest on Margus Eiche Saku Vallaraamatukogu nõukogu esimees. Ikka seepärast, et raamatukogu arengusse oma panus anda. Talle on alati raamatukogus meeldinud, sest see on koht, kuhu tulevad kogukonna erinevad esindajad kokku. Margus ise on olnud Saku raamatukogu sage külaline, usin laenutaja ja lugeja. Ta hindab raamatukoguhoidjate tänuväärset tööd kogukonna liitmisel. Eriti väärib tema arvates tunnustust direktor Ene Loddese loodud digitaalne Koduloo-wiki. Sellesse elektroonilisse andmebaasi on Margus mitmeid artikleid kirjutanud, ta on Koduloo-wiki jaoks vanemaid inimesi intervjuerinud ja nende põnevaid mälestusi kirja pannud, lisaks on kaubelnud kaastöid vallaelanikelt, kes ümbruskonnas juhtunu kohta ise huvitavaid lugusid kirjutada võiksid.

Käesoleval aastal peaks raamatukaante vahel ilmuma Saku lugu. Margus Eiche on üks neist, kes raamatu valmimisele palju kaasa aidanud ja ka edaspidi aidata kaotab. Miks? Sest koduloo talletamine on tema jaoks väga tähtis. Sest ta on „juurtega“ sakulane.

INNA MIKLI

Teised Margusest

Ene Loddes, Saku Vallaraamatukogu direktor

Margus ehk Markus, nagu tema lai astajaskond teda ehk isegi rohkem tunneb, on laste sõber. Ta kirjutab vaimustavaid, ikka väikse „kriuksuga“ jutte, mida on tore lugeda mitte üksnes lastel, ka täiskasvanud saavad neid lugedes hea tuju.

Peale selle on Margus suur raamatukogu sõber. On ainult hea meel, et ta alates eelmisest aastast ka raamatukogu nõukogu juhatab. Ja veel – ta on ka väga suur Saku sõber. Pidades tähtsaks kohaliku ajaloo talletamist, käib ta väsimatult perest peresse ja kogub mälestusi, otsib pilte ning kirjutab artikleid. Margus on nii tihe raamatukogu külaline, et mina mõtlen temast juba nagu kolleegist.

Carmen Karu, Terakese lasteaiapäetaja

Olen Marguse raamatuid rühmas ette lugenud. Need lood on põnevad ja naljakad ning meeldivad lastele väga. Ja õpetavad huumorist aru saama. Marguse juttudes on midagi ka täiskasvanutele, ka mulle pakuvad nad palju.

Margus ise on väga tagasihoidlik, tore, soe inimene.

Sirle Reiu, Saku Gümnaasiumi klassiõpetaja

Laste arvates on Margus Eiche alias Markus Saksatamme lood lõbusad ja fantaasiaküllased, huvitavad ja natuke ootamatu lõpuga.

Kirjanik ise on sõbralik ja lahe. Ta tegi gümnaasiumis õpilastega kohtumas käies kogu aeg nalja. Rääkis, et leiab kõikjal, isegi hambaarstitooil istudes, ideid. Väitis, et tal on pasuna kujuline fantaasiamasin, mida ta pannkookidega söödab. Lastele see mõte meeldis.

Margus Eiche käib sageli lugejatega kohtumas. Saku Gümnaasiumis oli kirjanikul 4.a ja 4.e klassi õpilastega tore – lapsed olid siirad, avameelsed ja palju lugenud. Fotod: erakogu

Saku Sportingu mängijad Eesti koondises

Saku Sportingu jalgpallurid Angela Raidmets, Anna Brit Hainoja, Eliise Gertrud Põlluvee, Elis Meeksa, Jael-Karmel Pedak, Katariina Kalju, Lisandra Rannasto, Rebecca Mossin ja Sandra Tarlap osalesid aastaringselt Eesti Jalgpalli Liidu korraldatud U14 (kuni neljateistaastaste) tüdrukute piirkondlikel treeningutel. Enne treeninguid koguneti alati koosolekule, et analüüsida eelmist ja rääkida tulevast treeningust. Tüdrukud tegid kõiki jalgpallielemente, näiteks söödutehnikat ja pallikontrolli arendavaid harjutusi. Katariina lõi kaasa väravavahtide treeningus, kus harjutati hüppeid ja lahtilööke ning saadi infot kogenumatelt väravavahtidelt. Treeningud lõppesid miniturniiriga või suure 11 vs 11 mänguga. Sandra osales ka 3-päevasel piirkondlike treeningute turniiril.

Naiste noortekoondistega olid möödunud aastal seotud peaaegu kõik Saku Sportingu naiskonna mängijad.

NU17 koondisega olid seotud Katriin Saulus, Jana Tugo (klubi Tabasalu JK) ja Keiti Kruusmann (Kohila Püsivus). Lisaks treeningutele ja treeninglaagritele osaleti Balti turniiril (II koht), mängiti Põhja-Iirimaaga sõprusmänge (1:2 ja 0:2), käidi UEFA sõprusturniiril Leedus (III koht, viimases mängus saavutati Leedu üle võit 2:0). Osaleti ka Tallinnas EM-valikturniiril ja saavutati IV koht, kuid turniiri suursündmuseks kujunes viimane mäng üldarvestuses teiseks tulnud Sloveenia vastu – tasavägises heitluses võideti 1:0. Katriin kandis oma paremal käel tihti uhkelt kaptenipaela.

Lisaks osalesid Katriin Saulus ja Jana Tugo aasta läbi koondiste väravavahtide treeningutel.

NU 18 koondise nimekirja kuulusid Kätlin Jeedas, Laura Susanna Lätte, Anett Aedla, Säde Järvekül, Kristiina Mihhailova, Katariina Vardja, Paula Maria Mengel, Triin Satsi, Riin Satsi, Annabel Jäär ja Linette Listmann. Harjutati erinevates treeningutes ja treeninglaagrites. Maavõistluses Leeduga tuli võtta vastu 1:4 kaotus. Osaleti ka Itaalias Gallini World Cupil, kus mängiti tasavägiseid mänge, ja võideti Bulgaaria klubi FC Sevlievo Lades 5:0, meie Linette lõi kaks väravat.

NU19 koondises mängisid Riin Satsi, Grete Daut, Linette Listmann, Eliisabet Pedak, Triin Satsi, Grete Daut, Paula Maria Mengel, Annabel Jäär ja Eva-Maria Kriisa. Aastaringselt osaleti erinevatel treeningutel ja treeninglaagrites. Balti turniiril saavutati III koht, maavõistlustel Fääri saartega tuli

tunnistada vastaste 1:4 ja 0:1 paremust. Osaleti ka EM-valikturniiril Põhja-Iirimaal, kus jäädi küll tugevatele vastastele alla, aga meie Riin sahistas ühe korra Kosovo võrku. Grete paremat kätt kaunistas mitmel korral Eesti koondise kaptenipaela.

Eesti naiste A-koondise taset sai ka juba katsetatud – Grete Daut, Hanna-Lisa Kuslap, Katriin Saulus, Eliisabet Pedak, Triin Satsi, Riin Satsi ja Annabel Jäär osalesid treeningutel. Grete tegi A-koondise eest debüüdi, kui mängis Türgis maavõistlustel kahel kohtumisel Türgi vastu.

Poistest esindasid U15 koondist U17 Eliitliiga Esiliigas Mark Matthias Kübarsepp, Rasmus Kuslap ja Sander Lepik. Sten-Marten Zuts ja Robin Isok osalesid Eesti Jalgpalli Liidu korraldatud talenditreeningutel.

Keiti Kruusmann (valges) U17 koondise treeningmängus. Foto: Päivi Palts

Grete Daut pallivõitluses naiste U19 Balti turniiril Läti vastu. Foto: erakogu

U17 Balti turniir, Katriin Saulus (palliga) soojendusel. Foto: René Møller.

Saku X kiirmale karikaturniir Hans Tomsoni mälestuseks – EV 100 sari

Saku möödunud maleaasta tähtsaimaks sündmuseks oli vaieldamatult Saku X kiirmale karikaturniir.

Karikaturniirile pani alguse kauaaegne Saku Maleklubi president Hans Tomson, kes oli üks Eesti tugevamaid kirimaletajaid. Tema süstis ka noortesse malearmastust ning juhendas kuni kõrge eani Saku Huvikeskuse toel noorte maletegevust.

Tänaseks on kiirmaleturniir muutunud juba traditsiooniks. Kui algaastatel kutsuti mängima lähiumbruse (Keila, Rapla, Saue) maletajad, siis aja jooksul on osavõtjate ring suurenenud. Traditsiooniliselt on oma vanusegruppide võtjatele auhindadeks sporditeemalised raamatud ja karikad. Iga-aastase kiirmaleturniiri võitja nimi graveeritakse rändkarikale.

2018. aasta Saku X maleturniir oli lülitatud ka Eesti Maleliidu poolt korraldatud EV 100 maleturniiride sarja kalendergraafikusse, kus toetajate logode reklaamprospektil figureerib ka Saku vald. Sarja kuulus 44 võistlust, kokku osales üle 900 maletaja. Tulemustega saab tutvuda Eesti Maleliidu kodulehel.

Hans Tomsoni X, nüüdseks juba mälestusturniir, mida korraldab Saku Maleklubi igal aastal tema sünnipäeva nädalavahetusel, toimus Saku Gümnaasiumi aulas 24. novembril 2018. Osavõtjaid oli seekord

Mälestusvõistluse auhinnaks on Hans Tomsoni pildiga karikas.

rekordiline arv: 71 maletajat Saku, Saue, Keila, Rapla, Pärnu, Kose, Viljandi, Narva, Viimsi ja Tallinna erinevatest klubidest. Vastavalt juhendile mängiti kiirmalet 7

voorus, ajakontrolliga 15 min + 2 sekundit käigule (iga käiguga lisandub kaks sekundit).

Turniiri võitis Jüri Holvasson klubist Vabaettur, teise koha sai Ilja Haitin (Vabaettur) ja kolmandaks tuli Kirill Chuvakin (Tallinna MK). Naiste parim oli Monika Tsõganova (Narva SK Maletäht). Saku maletajatest oli parim Teet Švilponis (üldjärjestuses 21. koht). Saku noortest osalesid Kuldar Zilensk, Anders Raudväli ja Paul Kang, kes pälvis Saku parima noore karika (45. koht).

Turniiril osales ka Hans Tomsoni vend Aadu Tomson, kes pidas enne turniiri algust südamliku kõne. Peakohtunik oli Eesti Maleliidu juhatuse liige Hendrik Olde. Suur tänu Eesti Maleliidule ja Hendrik Oldele abilistega, kes kindlustasid võistlusteks vajaliku inventari ja võtjatele karikad. Täname toredate ja asjaliku koostöö eest Saku Gümnaasiumi huvijuhti Heili Leppa, tänu kellele laabus saali ettevalmistus sujuvalt. Kohvi, tee ja suupistete eest hoolitses Kadri Tarn oma töötajatega.

Hans Tomsoni võidetud medalitest ja karikatest ning aukirjadest saime teha väljapaneku tänu tema pojale. Juhan Tomsoni poolt olid annetatud ka seekordsed auhinnaaraamatud – Hansu eksliibristega.
ENNO ARULAI, Saku MK

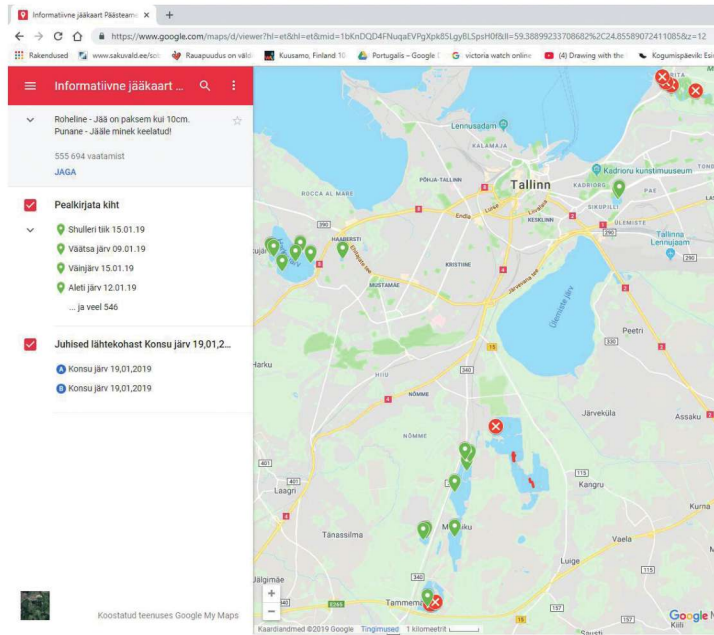
2018. aastal toimus võistlus Saku Gümnaasiumi saalis, osales 71 maletajat. Erinevate alagruppide võitjad. Fotod: erakogu

Päästeamet lõi jääkaardi

Päästeamet alustas detsembril lõpus regulaarse jää paksuse mõõtmisega populaarsematel siseveekogudel, tulemusi saab vaadata kaardirakendusest. Päästekomandod mõõdavad jää paksust välja valitud siseveekogudel iga päev hiljemalt kell 12, andmed sisestatakse kohe kaardirakendusse. Jäle tasub minna alles siis, kui selle paksus on vähemalt 10 sentimeetrit. Ka siis peavad kaasas olema ohutusvahendid, sest ühe veekogu piires võivad jääolud tugevalt varieeruda. Mida kiirevoolulisem veekogu, seda ebahütlasem on jää.

Jää all on vee temperatuur kõigest paar kraadi üle nulli. Nii külmas vees peab täiskasvanud inimene vastu maksimaalselt 10 minutit, laps kaotab teadvuse veelgi varem. Kõige parem oleks, kui lapsed käiksid uisutamasa ainult ametlikel ja turvalistel liuväljadel ning veekogude jääle omapäi ei läheks.

Päästeamet kutsus inimesi ettevaatlikkusele ning palub lapsevanematel oma lastel silm peal hoida ning hapra jääga seonduvad riskid üle rääkida. Abi vajades või hädalist märgates tuleb esimesel võimalusel helistada numbrile 112.

Jääkaart on aadressil <http://goo.gl/c9Y9N6>. Roheline märk tähistab 10 cm paksemat jääd, punase märgiga tähistatud veekogule minek on keelatud.

Ohtlikul jääl olles

Kui jääl viibides jää pragiseb või vajub, püüa viivitamatult keha raskus laiali jagada ja lahkuda. Selleks heida käpukile ja mine kiiresti tuldud teed tagasi.

- Kui juhtud läbi jää vajuma, aja käed laiali ja kalluta ennast tahapoole: nii takistad enda üleni vee alla vajumist.
- Mida rutem välja saad, seda parem – külmas vees muutub

inimene kiiresti teovõimetuks. Välja saamisel on suureks abiks jäänaasklid. Jäle vinna ennast sennapoole, kust tulid.

- Rulli ennast või rooma jääaugust eemale. Kaugemal võid püsti tõusta, et tuldud teed pidi kindlale maale pääseda ja võimalikult soojadesse oludesse saada.

BERIT-HELENA LAMP
Päästeamet

Põhja prefektuur

25.12.2018 kell 18.33 ajal toimus liiklusõnnetus Tallinn – Rapla – Türi maantee 12. kilomeetril, kus 79aastane mees kaldus sõiduautoga Ford vastassuunda ja põrkas kokku sõiduautoga Lexus, mida juhtis 24aastane naine. Mõlemad juhid ning Lexuses viibinud 50- ja 79aastane naine ja 82aastane mees toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

12.01.2019 kella 21.27 ajal sõitis 67aastane mees Kiisal Viljandi mnt 20 juures Chrysleriga tagant sisse teel tehnilise rikke tõttu peatunud Mercedesele, mille juures seisnud 26aastane mees toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

19.01.2019 kella 15.30 ajal põrkas 64aastase mehe juhitud sõiduauto Ford Tallinn-Rapla-Türi maantee 15. kilomeetril kokku vastu liikunud sõiduautoga Audi, mida juhtis 55aastane mees. Audi juht ja kaasreisija, 46aastane naine, toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse. Fordi juht hukkus sündmuskohal.

Uus teenus tervisekeskuses

Saku tervisekeskuses teeme nüüd ravipediküüri. Protseduuri hind jääb vahemikku 15–35 eurot. Kokkuleppel teeme ka koduvisiite.

Pöörduda tasub varbaküün- te ealiste muutuste, sissekasvanud küün- te, seenhaigusest kahjustatud varbaküün- te, konnasilmade ja soolatüügaste, nahapaksendite ja kannalõhede korral. Teeme operatsioonielset soovituslikku jalahooldust ja aitame, kui “käed on lühikeseks jäänud” ja ei ulatu varvasteni.

Aja saab broneerida tervisekeskuse registratuuris kohapeal, helistades telefonil 672 8620, 672 8618 või meili teel info@tervisekeskus.ee.
KÜLLI MÄNNIK
Ravipediküüri tegija

Südamlik kaastunne
Kersti Vissovile
ema
surma puhul.

Töökaaslased
Saku Gümnaasiumist

Avaldame kaastunnet
klassijuhataja Kersti Vissovile
kalli
ema
kaotuse puhul.

Saku Gümnaasiumi 41. lend

Jana Tudelep perega ja
Enn Mäekalle,
sügav kaastunne
LIIA MÄEKALLE
surma puhul.
Perekond Adler, Lattu ja Olland

*Tunne ära tuul, milles tulen taas,
mille sosinäs jään sind vahvama.*
Avaldame kaastunnet õpetaja
Triini Toomjõe-Zutsule armsa
ema
lahkumise puhul.
Kajamaa Kooli pere

Südamlik kaastunne Maare
Morozovile isa
EVALD SILBERGI
surma puhul.
Töökaaslased Saku Mõisast

Südamlik kaastunne Enn
Mäekallele lastega armsa
abikaasa, ema ja vanaema
LIIA MÄEKALLE
surma puhul.
Toomas ja Viktor peredega

Südamlik kaastunne
Vladimir Lagutkinile kalli
ema
surma puhul.
OÜ Puuhamaa kollektiiv

Kallis Jana lähedastega,
südamlik kaastunne ema
LIIA MÄEKALLE
kaotuse puhul.
Endised klassikaaslased
Saku koolist

*Kurb saatus üle õue käis,
kõik õied pisaraid on täis.*
Südamlik kaastunne Ennule,
Janale ja Siivile peredega armsa
LIIA MÄEKALLE
surma puhul.
Mälestab perekond Raba

Kuulutused

Kogenud puuhooldajad teevad ohtlike puude raiet ja puude hool-duslõikust ning hindavad puude tervislikku seisukorda. Hinnad soodsad. Telefon 522 0321, www.arbormen.ee.

Puulangetus ja -hooldus kvaliteet-selt ning turvaliselt. Tel 5197 9229, www.hbhaljastus.ee.

Müüa puitbrikett, turbabrikett, pellet premium 6 mm ja 8 mm, kuivad kütteklotsid 48 kotti/110€, lepp, kask. Laost saab osta paki kaup. www.leilibrikett.ee, tel 637 9411, 56 92 4924.

Puistevillaga pööningute/katusla-gede soojustamine. www.maibis.ee, info@maibis.ee, tel 5858 0858, Maidu Pae.

Aedade, fassaadide süvapesu ja värvimine, terrasside õlitamine, katuste pesu, akende pesu, mööbli keemiline pesu, hoonete suurpu-hastus, ehitusjärgne koristus, uniki-vi pesu, basseini pesu. Tel 5823 6223, www.puhastusmehed.ee.

Vihmaveesüsteemide, lumetõkete, korstnamütside ja käigusildade paigaldamine katusele. Hinnad mõistlikud! Kodukate OÜ, tel 5660 9894, info@kodukate.ee.

Korstnapühkimisteenus, Korstnasõ-ber OÜ, Peep Sõber tel 5650 5189, korstnasober@gmail.com.

Müüa mett 7,5 eur/kg. Tellides vä-hemalt 3 kg, on kojutoomine Sakus tasuta. Tellimine e-mailil arusauna@gmail.com; kodulehel www.face-book.com/arusaunamesindustalu või tel 5341 0200.

Meilt saab taas tellida kartulit, köögivilju ja mett! Tellimusi võtame vastu iga päev. Tellimiseks ja lisainfo saamiseks helistage tel 5865 2190.

Müüme puitbriketti ja pelletit. Kva-liteetne kaup, toodetud Eestis. Või-malik tellida ka väikseid koguseid. Info 5559 7572.

Noor pere soovib osta maatüki või väikese suvila. Tel 526 4184.

Ostan kasutuseta jäänud sõiduauto või kaubiku, võib vajada remonti. Tel 5365 4085, skampus@online.ee.

Ostan Kirgistan heinapressi, saksa virtsapüti, Belarus traktori, sõnniku-laotaja. Tel 5609 6431.

Soovin osta krundi Sakus, hind kuni 20 000 eurot. Pakkumised teha infokolm@gmail.com või telefonil 514 4629.

Eesti Haldus otsib osalise koormu-sega töötajat Sakus välitöödele. So-bib ka pensionäriale. Tel 5656 8825.

Klaverihäälestusteenus kutsetunnis-tusega häälestajalt. Vaata lisainfot- ja küsi pakkumist: www.juhanungru.ee.

Litsentseeritud korstnapühkija ja pottsepa teenused. Ventsüsteemide puhastus, ka korterelamutes. Kütte-kollete ehitus, paigaldus ja remont. Akti väljastamine Päästeameti ja kindlustusseltside jaoks. Tel 5690 0686, korsten.korda@gmail.com.

OÜ Zoovetvaru Sael otsib lao-töötajat, kelle ülesanded on kauba vastuvõtt, komplekteerimine ja lao korrashoid. Avaldus koos CV-ga saata kuulutus@zoovet.ee.

OÜ RIAB Transport pakub Saku vallas tööd kogemustega

- C(E)-kategooria autojuhile Vajalik digikaart, kutsetunnistus ning C- ja E-kategooria load.
- roomikekskavaatori operaatorile
- autoremondi lukksepale. Tel 53 448 851, sten@riabtransport.ee

AS Eesti Keskkonna-teenused võtab tööle C-kategooria autojuhte. Helistada tel 502 6216.

13.veebruari 11.00-13.00 Saku Päeva-keskuses

Eesti-soome jalatsivabriku naturaalnahast ja lambavilla voodriga talvesaabaste müük.

Head hinnad!

Eestimaa Spordiliit Jõud

TULE JA VIIME SAKU VALLA ÜHESKOOS EESTI KÕIGE SPORTLIKUMAKS VALLAKS!

Eesti omavalitsuste talimängud toimuvad 2-3 . märtsil 2019 Kadrinas.

Võisteldakse

- murdmaasuusatamises
- mäesuusatamises (mäesuusk ja lumelaud)
- juhtide võistluses
- meeste korvpallis
- naiste korvpallis
- lauatennis
- males
- kabes
- ujumises.

Võistluste juhendid on leitavad www.joud.ee.

Osalema on oodatud kõik Saku vallas elavad, töötavad, õppivad inimesed või Saku valda registreeritud spordiklubide sportlased.

Vald tasub osavõtu, söögi, transpordi ja vajadusel majutuse eest.

Osalemissoovist anda teada hiljemalt 20.vebruariks. Lisainfo: laura.viioja@sakuvald.ee, tel 521 4899.

P 9. veebruaril kl 11 - 14 Nurme 3a, Saku

SÕBRAPÄEVA LASTEHOMMIK

Saku Huvikeskus www.sakuhuvikeskus.ee

sissepääs tasuta

Laupäeval 2. veebruaril kell 12.00

Registreerimine:

saku@eelk.ee

või kohapeal kell 11.00-11.45

Osalemine: TASUTA!

Osalejate vahel loositakse auhindu.

Rohkem infot: saku.eelk.ee

Korraldajad: EELK Saku Toomase kogudus ja SA Saku Kiriku Ehitus

EV 100 auks valminud uus film

"Tõde ja õigus"

23. veebruaril
kell 12.00

Kiisa Rahvamajas

Piletid 5€/4€

VEEBRUAR NOORTEKESKUSES

SAKU
PARGI 27
AVATUD 13-19

7.02 FORTNITE TURNIIR

14.02 SÕBRAPÄEVA
MEISTERDAMINE

21.02 VABARIIGI
AASTAPÄEVA TORDI
VALMISTAMINE

28.02 FILMIÕHTU

LEIDURLAB E KELL 16
LOODUSKOSMEETIKA T KELL 16
KÄSITÖOKLUBI K KELL 16

KIISA
KURTNA TEE 8
AVATUD 14-19

07.02 JUST DANCE

11.02 ISTUTAME
TEETASSIDESSE TAIMI

14.02 SÕBRAPÄEV

21.02 POMMI-
LAHENDAMISE MÄNG

KÖÖGINURK T KELL 16

WWW.SAKUVALLANOORTEKESKUS.EE

Harmet OÜ on loodud 1992. aastal. Meie ettevõtte toodab moodulehitisi, majaanemite, ehitusosajaid ja erinevaid metallkonstruktsioone. Oma klientidele pakume terviklahendusi – alustame projekteerimisest ja lõpetame hoonete paigaldamisega. Ettevõtte toodang eksporditakse peamiselt Skandinaavia riikidesse. Tootmine toimub meie kolmes tehases - Kumnas, Pärnus ja Tutermaal. Meie väärrikasse meeskonda kuulub üle 700 töötaja. Rohkem infot meie ettevõtte kohta saab www.harmet.ee

Ootame meeskonda EHITAJAID - PUUSEPPI

KELLELE USALDAME

- 2D elementide valmistamise vastavalt tööjoonistele
- ruumelementide monteerimise
- puiffassaadide ehitamise
- avatäidiste montaaži

KELLELT EELDAME

- soovitatavalt erialast haridust
- tööjooniste lugemise oskust
- loogilist mõtlemist ja ruumilist kujutlusvõimet
- kohusetundlikkust ja täpsust

OMALT POOLT PAKUME

- tööd siseruumides
- vajalikke tööriistadeid ja töövahendeid
- erialaseid koolitusi
- erinevaid arenguvõimalusi
- stabiilset tööd kiiresti arenevas ettevõttes
- hea töö eest väärilist töötasu
- sõbrallikku ja toetavat meeskonda
- toremaid ühisüritusi

Kui usud, et see töökoht on Sulle, siis kandideeri läbi töötötsingu portaali või saada oma CV koos töötasu sooviga aadressile paula-liisi.nurm@harmet.ee.
Lisainfo telefonil 5629 7067 (Paula-Liisi Nurm, personalispetsialist).

Võtame ühendust kandidaatidega, kes vastavad kuulutuses märgitud nõudmistele.

SW/Standwood
Quality from nature

TOOTMISTÖÖLINE

Ootame Sind tööle
keskkonnasõbralikku ettevõttesse!

Tule ja avasta uued võimalused tootmisettevõttes järgmistel ametikohtadel:

- puidutöölaine
- staabeldaja/sorteerija
- komplekteerija
- vastuvõtja
- operaator

Ettevõtte pakub:

- Konkurentsivõimelist töötasu
- Peame tähtsaks mitte ainult seda, mida saavutati, vaid ka seda, kuidas saavutati
- Me väärtustame koostööd ja naudime üksteise head seltskonda
- Me koolitame oma töötajaid
- Pöörame palju tähelepanu töökeskkonna ohutusele ja headele töötingimustele

Tööle asumine: niipea kui võimalik

Kandideerimiseks saada oma CV märgusõnaga "Tootmistööline" e-mailil personal@standwood.com
Lisainfo telefonil 5541628

PESEME
KUIVATAME
TRIIGIME

voodipesud, laudlinad, rätikud, igapäeva
rõivad, tööriivad, tekid, padjad, vaibad

TASUTA PESUTAKSO

Üksnurme tee 8, Saku
56 702 207
www.võlupesuu.ee

UUDISEID

Saku kinnisvaraturult

Saku vallas müüdi 2018. aastal 43 eramut (neist 10 Saku alevikus), 22 suvilat, 156 hoonestamata maad (sh elamumaa ja muu maa) ning 41 korterit (sh paaris- majad ja ridaelamud).

Saku aleviku kalleim eramu tehing toimus hinnaga 295 000 eurot, mida vahendas MP Kinnisvara maakler Maria Pruul. Kuigi majade tehingutes on märgata

langust, 2017. aastal müüdi Saku vallas kokku 89 eramut ja suvilat, on üldine olukord positiivne ning kel soovi müüa, siis aeg on selleks väga soodne. Võrdsest kõrge on ostjate huvi nii korterite, kruntide kui ka majade vastu. Kui on vaja müüa kinnisvara, soovime võtta ühendust Sakus asuvate MP Kinnisvara maakleritega.

Kogemused aastast 2007 • Saku Sportingu toetaja

10 AASTAT

Maria Pruul
Tel. 50 18 398

Alar Pruul
Tel. 555 66 176

OÜ Rocco võtab tööle
müüja

Täpsem info tööpäeviti
kella 10–16 kohapeal
(Sakus Tiigi 2) või
telefonil 604 1723.

VEEBRUAR EELK SAKU TOOMASE KOGUDUSES

- 02.02 kell 11.00 tüdrukute klubi
  - 02.02 kell 12.00 Saku suusapäev
  - 03.02 kell 15.00 perejumalateenistus, lastekirik ja koguduse sünnipäeva tähistamine
  - 10.02 kell 15.00 noortejumalateenistus ja lastekirik
  - 16.02 kell 18.00 noorteõhtu
  - 17.02 kell 15.00 jumalateenistus ja lastekirik
  - 17.02 kell 16.30 koguduse täiskogu koosolek
  - 19.02 kell 17.30 Tallinna kirikute külastamine piiblikooli raames. Kõik on osalema oodatud.
  - 24.02 kell 15.00 iseseisvuspäeva jumalateenistus ja lastekirik
- Õpetaja Magne Mõlster, tel 5919 7802, magne.molster@eelk.ee.
Saku palvemaja, Tallinna mnt 8, Saku alevik; saku.eelk.ee.

**Naiste ja meeste
teksapüksid**

-30%

Keila, Haapsalu mnt 57B Avatud 9-22 www.keilaty.ee
Pakkumine kehtib 25.-27. jaanuar või kuni kaup jätkub!

Jaanuar 2019

Saku Sõnumid

KREGLeni TALL KURTNAS

võtab vastu uusi õpilasi
Kurtna Ratsaspordikooli ratsutama.

- ratsutamine lastele ja täiskasvanutele
- ratsutamise kursused algajale
- ratsutamine spordisuunitlusega
- erahobuste hoiuteenus
- koolivaheaeegade ratsalaagrid
- laste sünnipäevad

Lisainfo: www.kregleni.ee
ratsu@kregleni.ee | 5341 1797

Tule ja leia
endale
tõeline
sõber!

Puidupood Sakus Üksnurme teel müüb ehituspuitu ja puitbriketti

- laud, prussid
  - aialipid
  - voodrilaud
  - põrandalaud
  - OSB ehitusplaadid
  - soojustusmaterjalid
- Transpordivõimalus

Avatud E-R 8.30-17.00
L 10.00-14.00

TEEVEN PUIT OÜ
www.teevenpuit.ee
Tel 501 0701, 510 9068,
670 6876

IGAT MASTI TORUTÖÖD:
SAN. SEADMED, BOILERID,
KATLAD, KATLAMAJAD,
SOOJUSPUMBAD.....
www.eaststar.ee

- Ebaseaduslike ehitiste seadustamine
- Kasutusluba
- Muudatusprojektid
- Auditid
- Kontrollmõõdistused
- Detailplaneeringud

EHITUS DOKUMENT

+372 5699 3014

info@ehitusdokument.ee

www.ehitusdokument.ee

HOOLDAME JA REMONDIME LAAGRIS KÕIKI AUTOMARKE

1. HOOLDUSTÖÖ / DIAGNOSTIKA 1H 34€
2. SILDADE REGULEERIMINE 36-48€
3D sillastend
3. AUTOMAATKÄIGUKASTI DÜNAAMILINE ÕLIVAHETUS 102-136€
lisandub automaatkasti õli ja vajadusel filter
*hinnad sisaldavad käibemaksu!

AUTOASI LAAGRI

Pärnu maantee 549, Jälgimäe küla
Saku vald, 76404, Harjumaa
Tel: +372 6791 114
E-post: laagri@autoasi.ee
Avatud: E-R 9.00-18.00

[AUTOASI.LAAGRI](https://www.facebook.com/AUTOASI.LAAGRI) WWW.AUTOASI.EE

KURTNNA

SÜNDMUSKESKUS

Peed, üritused ★ konverentsid
— EST. 2017 —

Teie sündmus

Kurtna Sündmuskeskuses

Saku valla elanikule maja rent
hinnakirjast 20% soodsam

Maitsvad toidud katavad ka koduse peolaua.

Võta ühendust: Tõnis Milling, tel 51 65 154, info@kurtnamaja.ee

www.kurtnamaja.ee

TEHNIKAKESKUS.EE

müük • hooldus • remont • rent

HOOLDUS-
KAMPAANIA

Toome Sinu
muruniiduki,
murutraktori
ja trimmeri ise hooldusesse!

Saku vallas edasi- tagasi
transport alates **10 EUR**

Tel 53 040 740 Kohila kauplus
www.tehnikakeskus.ee

AIA- PARGI JA METSATEHNIK

AUTOAKUD YUASA, AUTOPIRNIID OSRAM,
KOJAMEHED TRICO, JÄÄ- JA LUKUSULATAJAD JNE

MAJAPIDAMISSE,
EHITUSELE

**Aku- ja elektritööriistad
soodushinnaga!**

akutrellid, tikksaad, ketassaad, nurk-
lihvijad, otsikute ja puuride komplektid,
saekettad, föönid jne.

KERGE JA TÖÖKINDEL

169€ 199€

STIHL
MS170

STIHL MS 170
VOIMSUS 1,2 kW
PLAADI PIKKUS 30 cm
KAAL 4,1 kg

STIHL MS 231
VOIMSUS 2 kW
PLAADI PIKKUS 35 cm
KAAL 4,8 kg

399€ 449€

STIHL
MS231

MADAL KÜTUSEKULU,
KESKKONNASÕBRALIK

TEHNIKA MÜÜK, HOOLDUS JA VARUOSAD

AIATÄHT SAKU: Tehnika 7, Saku keskel, E-Tehno autoülevaatuspunkti kõrval
E-R 9 - 18 ja L 10 - 13
Tel: 5324 4296 E-post: saku@aiataht.ee

www.aiataht.ee

www.facebook.com/aiataht

SINU TALVISED ABIMEHED

Talvised tööd tahavad tegemist, aga nii, et sõpradele ka külla jõuaks? Tasemel abimeestega on see tehtav > suured või väiksemad masinad ja kopad. Kõik need ootavad Sind Avantirendis.

Saa nendega tuttavaks: avantirent.ee

**AVANTI
RENT** avantirent.ee
| 51 51 959

Kas sinu kodu on ametlikult kasutus-kõlblik?

- Kasutusluba kinnitab, et hoone on kasutamiseks ohutu
- Kasutuslota hoone müük pangalaenu abil on kaheldav
- Kindlustusseltsid võivad keelduda kindlustusjuhtudel hüvitiste välja maksmisest
- Kohalikul omavalitsusel on õigus kasutusloata hoone omanikku trahvida

Võta ühendust

www.projektiburoo.ee
info@projektiburoo.ee
+372 513 7017

PROJEKTI BÜROO

Taotleme kasutuslube

Seadustame ebaseaduslikke ehitisi

Koostame muudatusprojekte

Teostame ehitise auditit

Teostame tuleohutuse auditit

Teostame elektripaigalduse auditit

Sooduskoodiga
"Saku"-15%
teenuse koguhinnast

Kinumuti uudised

2018 oli täitsa eduline aasta, näitsime 10 kinu ja meil käis kohapääl 502 kinuvaatjat. Oleme suutnu pääsupileti hinna ka nii all hoida, et ikke kõik soovjad sisse pääses. Kõikse menukam oli ikke "Eia jõulud tondikakul". Aga ka kevade aigu vaadata olnud "Klassikokkutulek 2. Pulmad ja matused" tõmmas saali rahvast puupüsti täis.

Nüüd on meil algatuseks kinus "Klassikokkutulek 3. Ristiisad", tuo om tolle kinusarja viimne lugu. Ei säääl häbi tundmusi tunta, es risti ette lüvva pole miskit põhjust. Kolm hääd kambajõmmi Mart, Andres ja Toomas, tulevad taas kinu lina pääle. Nagu ikke, on neil ette pakkuda hääd lahendused nii oma elamise muredele kui kinuvaatja vaba aa kasutamisele.

Teeme 2 sanssu samal pääval, 3. küünlakuu pääval kell kolm ja kell viis pääle lõunat. Vaata kõrvallehe pääle ka, Sõnumide toimitaja on tolle „Kuhu minna“ loosse sisse ka tsurganu.

Ja märtsikuus on kinus „Tõde ja õigus“, toda on hää kaigil pereinemestel üheskoos kaeda.

Kinumutt

Ristsõna

Detsembrikuu ristsõna õigesti vastanute seast võitis loosi tahtel auhinna – valla lo-goga saunalina – Laina Liiva. Auhinna saab kätte tööpäevadel vallavalitsuse kantsleist Teaduse 13.

Buss vabariigi aastapäeva kontsertaktusele Sakku väljub Kiisa Vabaajakeskuse eest kell 16.30. Tagasi sõidab buss kell 20.00.

										...pidu	Lillelinn	NIMI (Kurtna ...)	Plaatina metall (keem. tähis)	Loss Itaalias Rõiva-suurus Vokaal-kunstnik
										Kevad-lill				
										Rooli-ratas Puuviili			Air Lock Haavade parandaja	
										Arhai-liselt			Koer (lastek.) Rimski-Kor-sakovi ooper	
										Ämma kriitikaalune				
										TEGE-VUSED	Duaal	50. Network Data Plain	Suhkur-datud Urud	
Cimber * * *	Sumeri linnriik	Pesemis-masin	Raadio ... FM	TEGEVUSED Fiktiivne Eesti väikelinn									Maoori jumal Saamahimu	
Arvuti toite-allikas				Kanade õpetajad Tootlikkus-ettepanek					Kuulus Luts MI-bemoll				Kaksik-konso-nant	
Imetaja-kala-röövel 1000 džauli									In ... (bänd) Vaata			Inglise null Järellide		
ASUKOHT							Ultraviolet Jood		Eoskott Kuldmeda-likoht				...-Bahn (Berliini metro)	
Noorem; juunior			Julmurid									Käsklus koerale		

Detsembrikuu ristsõna õige vastus: KRINGLI KIIRABI

Jaauari ristsõna vastused saata 15. veebruariks e-posti aadressile ristsona@sakuvald.ee.

Ristsõna koostas Viljar Kimmel

Kuhu minna

23.01 kell 18 naiskodukaitset tutvustav külalisõhtu Kiisa raamatukogus.

25.01 kell 19 film „Klassikokkutulek 3: Ristiisad“ Kiisa Rahvamajas.

29.01 kell 19 Arnold Hannusti töötuba „Joonistame koos püsikupeenra päiksepaistelisse asukohta“ Kiisa Vabaajakeskuses.

02.02 kell 12 suusapäev, uuri 5919 7802 (vt lk 21).

3.02 kell 15 ja kell 17 film „Klassikokkutulek 3: Ristiisad“ Saku Pruulikojas (vt lk 26).

05.02 kell 11 Saku Diabeetikute Seltsi spordipäev Kiisa Vabaajakeskuses.

9.02 kell 11 sõbrapäeva lastehommik Sakus Nurme 3a (vt lk 21).

9.02 kell 19 monoetendus „Ürgmees“, Jan Uuspõld Kiisa Rahvamajas (vt lk 18).

16.02 kell 11 Saku pensionäride ühenduse Elukaar koosviibimine Saku Gümnaasiumis.

21.02 kell 18.30 „Lood lõõtsaga ja ilma“, Tanel Talve ja Siim Rikker Metsanurme külakeskuses.

22.02 kell 17 Saku vallavolikogu esimehe ja Saku vallavanema vastuvõtt ning pidulik kontsert-aktus Saku Gümnaasiumis.

23.02 kell 12 film „Tõde ja õigus“ Kiisa Rahvamajas (vt lk 22).

24.02 kell 7.30 lipu heiskamine Sakus lipuväljakul, jalutuskäik mälestuskivi juurde.

24.02 kell 18 „101 maitset õhtusöögil“, pidulik õhtusöök Metsanurme külakeskuses, registreerimisega <https://goo.gl/forms/jnQTb1FbrNSjvOI32>

Näitused

Fotonäitus „Norra värvid“ Kiisa rahvamajas.

„Markus Saksakulm 50“ Margus Eiche juubelinäitus Saku Vallaraamatukogus kuni 16.02

Turg - kord kuus esmaspäeviti OTT Kiisal Lauliku 2. Info FB-st: Kiisa Ott.

Info www.sakuvald.ee/sundmused

Olete oodatud Saku Mõisa!

Lisainfo ja broneerimine:
info@sakumois.ee
www.sakumois.ee

Saku Mõis
anno 1820

Juubelirahumede tee 4
75501 Saku, Harjumaa
Tel +372 522 6068

Saku Mõis asub Tallinnast vaid 11 km kaugusel Vääna jõe kaldal. Mõis pakub täislahendusi ja teenuseid nii era- kui äriklendile. Saku mõisas on 2 peosaali, salongid, seminariruum, restoran Von Sackenmeck, ÕlleSPA koos saunadega, 11 numbrituba (sh sviit).

Restoran Von Sackenmeck (kuni 56 külalisele) serveerib lõunat ja A la Carte menüüd.

Suursugune Ballisael on ideaalne pidudeks, mahutades istuma kuni 120 külalist.

ÕlleSPAs saab lõõgastuda õllevannis ja kaita saunas (vannid kuni 2-le ja 6-le külalisele).

Ajaleht
aastast 1994.
Ilmub kord kuus

Väljaandja:
Saku Vallavalitsus
Toimetus:
Victoria Parmas, Inna Mikli

Address:
Teaduse 13, Saku alevik 75501
Telefonid:
671 2435, 671 2425

Reklaam, kuulutused, kaastööd:
tel 671 2425, e-post ss@sakuvald.ee
Levik:
tasuta Saku valla igasse postkasti

Tellimine mujale: toimetus -
tel 671 2425, e-post ss@sakuvald.ee
TASUTA
Trükk: OÜ Rebellis

Saku valla peredesse sündinud lapsed

MAIRON MÄNNE
HENDRIK PÄRN
HERMAN RAHUOJA
HUGO RAHUOJA
PATRICK ARNA
RASMUS RASKA
NILS ORGUSAAR
ADEL HALLIK
MARIA HALLIK
LIISA HAAS
BETTI TOMINGAS
AURORA KANGER
GERTRUD SEETUR
BRETE PUUSAAG

Saku valla elanikest surid

ANATOLY KORNEY
LIIA MÄEKALLE

Palju õnne!

ELLA KURJAMA 96
HELJU KÜMNIK 94
HERTA-LEONORE VOOLAID 93
LJUBOV PAHHOMOVA 93
ELVIIRA RATASSEPP 93
JUTA-ANNA UNT 93
SAIMA SEEP 92
VEEVI PINKA 91
ARTUR LEPIK 91
ELNA STOKEBY 91
EVALD RÄTSEP 91
HUGO SOOMÄND 91
LYDIA MAASING 91
NINA MOROZOVA 90
ANTON SOONIK 90
FREDI KINKAR 89
KALDI TAGAVÄLJA 88
JEKATERINA KOIVISTOINEN 88
NIINA LINUS 88
KALJO SEPALAAN 87
SILVI EHATAMM 86
SERGEI JURIN 86
HELGI RAHUSAAR 85
AITA KÄRNER 80
JÜRI POOLMA 80

HEINU REEDER 80
MARE KRÜGER 80
MATI MÄTTAS 75
JÜRI LANG 75
REET NURMEOTS 75
TOIVO KALMO 75
JAAN MILLER 75
MAIE RAUDVÄLI 75

R 22. veebruaril kl 17
Saku Gümnaasiumi aulas

EESTI VABARIIGI 101

AASTA- PÄEV

PIDULIK KONTSEKTAKTUS
esineb Kaunimate Aastate Vennaskond
valla autasude kätteandmine pidupäevator

P 24. veebruaril kl 7.30
PIDULIK LIPUHEISKAMINE
Teaduse 13, Vallavalitsuse maja ees
Järgneb jalutuskäik Saku mõisa parki mälestushetkele

Saku
Huvikool

ÜRGMEES

Kiisa Rahvamajas

Ainulaadne võimalus näha Kiisal
legendaarset "Ürgmeest"!

9. veebruaril kell 19.00

Jan Uuspõld

Piletid 16/14€
müügil Rahvamajas ja Piletilevis

theater
Kiisa alevik, Kurtna tee 8

prempre